

COMMISSARIAAT VOOR DE MEDIA JAARVERSLAG 2016

Postbus 1426
1200 BK Hilversum
T 035 7737700
cvdm@cvdm.nl
www.cvdm.nl

Voorwoord College

De Tweede Kamerverkiezingen en de verkiezingscampagnes die eraan vooraf gingen, liggen achter ons. Nederland heeft een nieuwe volksvertegenwoordiging. Vlak voordat we naar de stembus gingen, publiceerde het Commissariaat op zijn website een overzicht met wat politieke partijen over media in hun verkiezingsprogramma hadden opgenomen. Helaas spraken sommige partijen zich er helemaal niet over uit en deden andere het onderwerp af met een enkele alinea.

Geen enkele partij verhiel prangende mediakwesties als informatiebubbels en nepnieuws tot een verkiezingsissue. Een gemiste kans. We hadden graag gelezen hoe belangrijk politieke partijen deze thema's vinden. We hadden ook graag gezien dat partijen hierover volop in debat waren gegaan. Hopelijk wordt tijdens de formatie van het nieuwe kabinet wel nadrukkelijk gesproken over de manier waarop we in het huidige digitale tijdperk de onafhankelijkheid, pluriformiteit en toegankelijkheid van het media-aanbod willen waarborgen. Want dat dat tijdens de komende kabinetsperiode voor de volle honderd procent de aandacht verdient, is een ding dat zeker is.

Vooruitkijken

Vooruitkijken, zoals met dit appèl aan de politiek, was één van de twee toezichtthema's waarlangs het Commissariaat in 2016 zijn werkzaamheden legde. Hoe richten we ons mediatoezicht innovatief in, rekening houdend met het veranderend mediagebruik? Hoe zorgen we voor toezicht op maat en een doordacht prioriteersbeleid? Hoe garanderen we ook online de onafhankelijkheid, pluriformiteit en toegankelijkheid van de media? Dit zijn onderwerpen die ons ook het komend jaar bezig zullen houden. 'Good governance' is in dit verband belangrijk. Mediaorganisaties zijn er in de eerste plaats zelf voor verantwoordelijk dat zij verantwoord omgaan met publieke middelen. Dat stimuleren wij.

Beschermen

Beschermen was ons tweede thema in 2016. Als Commissariaat beschermen wij de mediaconsument. Kijkers, luisteraars en lezers moeten te allen tijde toegang hebben tot onafhankelijke informatie via pluriforme media. Hoe voorkomen we bijvoorbeeld dat kijkers ongemerkt politiek of commercieel worden beïnvloed? Hoe beschermen we minderjarigen tegen schadelijke beelden? Hoe bewaken we het gelijke speelveld en voorkomen we oneerlijke concurrentie tussen mediaorganisaties? Al deze vraagstukken hebben uiteindelijk de bescherming van de mediaconsument en onze democratische samenleving als oogmerk.

Actief in Europa

2016 was voor ons een bijzonder jaar, omdat we het voorzitterschap mochten bekleden van de Europese groep van mediatoezichthouders ERGA. Mede naar aanleiding van een aantal ERGA-rapporten, waaronder een die onder Nederlandse leiding tot stand kwam, presenteerde de Europese Commissie een nieuwe richtlijn voor audiovisuele mediadiensten. Onze toezichtthema's beschermen en vooruitkijken bleken ook in Europees verband uiterst relevant. Allereerst in verband met de bescherming van minderjarigen tegen schadelijke beelden die op tablet en mobiele telefoon vaak kinderlijk eenvoudig beschikbaar blijken. Maar ook bij de bescherming van het gelijke speelveld tussen de vaak grensoverschrijdende media-instellingen binnen de EU. Actueel is zeker de bescherming van de informatievoorziening tegen politieke beïnvloeding. Gezien de ontwikkelingen in diverse Europese landen van het afgelopen jaar is dit een grotere uitdaging gebleken dan tot voor kort voor mogelijk werd gehouden. Vooruitkijken is van belang om, te midden van snelle technologische ontwikkelingen, de toekomstbestendigheid van de Europese media te kunnen garanderen.

2017: Het nieuwe kijken en huis op orde

In 2017 staan de toezichtthema's *het nieuwe kijken* en *huis op orde* centraal. We kijken steeds minder lineair en steeds vaker online. Dat geldt zeker voor jongeren, zoals ook weer naar voren komt in de Mediamonitor. Online media bieden oneindige mogelijkheden, maar het spel moet wel volgens eerlijke regels worden gespeeld. Bovendien: de mediawereld verandert wel, maar ook in de democratische samenleving van morgen verdienen de kernwaarden onafhankelijkheid, toegankelijkheid en pluriformiteit bescherming.

In het afgelopen jaar hebben wij al aandacht gevraagd voor verborgen commerciële beïnvloeding via online media. We hebben verkennende gesprekken gevoerd met vloggers en online platforms. In 2017 worden online media in brede zin voor het Commissariaat een belangrijk speerpunt. Met de komst van de nieuwe Europese richtlijn in het achterhoofd, zouden vloggers en online platforms alvast een stap in de goede richting moeten zetten. Zeker nu het nieuwe kijken aan populariteit wint, moet ook online helder zijn wanneer er sprake is van commerciële of politieke beïnvloeding. Zodat de vaak jonge kijker zich daarvan bewust is en daartegen in bescherming wordt genomen.

Met het tweede thema voor 2017, *huis op orde*, wil het Commissariaat bevorderen dat media-instellingen zoveel mogelijk hun eigen verantwoordelijkheid nemen door de governance en interne beheersing van hun organisatie goed te organiseren. Wij ondersteunen en stimuleren dat. Dat geldt niet alleen voor de interne governance van media-instellingen, maar ook voor het opstarten van complianceprogramma's waarmee media-instellingen beter kunnen voorkomen dat ze de Mediawet overtreden.

Onafhankelijk, pluriform, toegankelijk

Stap voor stap op weg naar de toekomst, bescherming biedend waar nodig, maar ook met een vooruitziende blik. Om een waarborg te bieden voor onafhankelijke, pluriforme en toegankelijke media. Dat is de missie van het Commissariaat in een notendop. Wij wensen u veel genoegen bij het lezen van dit jaarverslag.

Madeleine de Cock Buning, collegevoorzitter

Eric Eljon, commissaris

Jan Buné, commissaris

Hilversum, april 2017

Inhoudsopgave

Voorwoord College

Kerncijfers Commissariaat voor de Media 2016

1 Inleiding	9
1.1 Toezichtthema's 2016	9
1.2 Kernwaarden en basisprincipes	11
1.3 Hoe houdt het Commissariaat toezicht?	12
2 2016 op hoofdlijnen	14
3 Activiteiten	18
3.1 Toezicht	18
3.1.1 Bescherming van minderjarigen	18
3.1.2 Financieel toezicht	19
3.1.3 Verbondenheid	23
3.1.4 Doorgifte publieke zenders en ondertiteling	23
3.1.5 Reclamemaxima	24
3.1.6 Quotaverplichtingen voor televisiekanalen/aandeel Europese producties voor cmoa's	24
3.2 Handhaving en rechterlijke uitspraken	26
3.2.1 Sanctie ernstige schade	26
3.2.2 Heel Holland Bakt, Omroep Max	26
3.2.3 Beslissing op Bezwaar inzake boete L1	27
3.2.4 Handhavingsverzoek RadioCorp inzake RadioNL	27
3.2.5 Samenwerking Q-Music en Radio Limburg	28
3.2.6 Regiogerichtheid	28
3.3 Beleid	28
3.3.1 Beleidsnota governance en interne beheersing landelijke en regionale publieke media-instellingen	28
3.3.2 Leidraad samenwerking met publieke media-instelling	30
3.3.3 Nieuwe beleidsregels toegestane vermijdbare uitingen en sponsoring	31
3.3.4 Nieuwe beleidsregels nevenactiviteiten	31
3.4 Adviseren en signaleren	32
3.4.1 Meerjarenbegroting, prestatieovereenkomst en concessiebeleidsplan NPO	32
3.4.2 Advisering over RPO	34
3.4.3 Uitvoeringstoetsen	34
3.5 Mediamonitor	35
3.5.1 Dagbladenmarkt	36
3.5.2 Tijdschriftenmarkt	36
3.5.3 Radio	36
3.5.4 Televisie	36
3.5.5 Digitale aansluitingen	37
3.5.6 Media Pluralism Monitor	37
3.6 Internationale samenwerking	37
3.6.1 ERGA	37
3.6.2 EPRA	40
3.6.3 Contact Comité	40
3.6.4 Buitenlandse bezoeken	41
3.7 Registratie en vergunningen	42
3.7.1 Aanwijzingen publieke lokale omroepen	42
3.7.2 Toestemming commerciële omroepen en evenementenzenders	44
3.7.3 Videodiensten op aanvraag	44
3.7.4 Zendtijd voor politiek en overheid	45
3.7.5 Toezicht op grond van Mediawet BES	45
3.8 Wet op de vaste boekenprijs	46
3.8.1 Wetswijziging Wet op de vaste boekenprijs	46

3.8.2 Prioriteiten toezicht vaste boekenprijs	46
3.8.3 Handhaving	46
4 Bedrijfsvoering	48
4.1 Organisatie en personeel	48
4.2 Huisvesting, faciliteiten en ICT	49
4.3 Risicobeheersing	49
4.3.1 Risicobereidheid	49
4.3.2 Mitigerende maatregelen	50
4.4 Juridische procedures	51
4.5 Openbaarmaking	51
4.6 Het Commissariaat in cijfers	52
5 Financiële verantwoording	54
5.1 Introductie	54
5.2 Algemene toelichting	54
5.3. Balans per 31 december 2016	56
5.4. Exploitatierkening	58
5.5. Toelichting op de balans	59
5.6. Toelichting op de exploitatierkening	66
Bijlage 1: Sanctiebeschikkingen Mediawet	69
Bijlage 2: Sanctiebeschikkingen Wet op de vaste boekenprijs	70
Bijlage 3: Beslissingen op bezwaar	71
Bijlage 4: Collegebesluiten nevenactiviteiten	73
Bijlage 5: Bestuurlijke rechtsoordelen	75
Bijlage 6: Besluiten Wet openbaarheid bestuur	76
Bijlage 7: Overige besluiten	77
Bijlage 8: Controleverklaring	78

Kerncijfers Commissariaat voor de Media 2016

Hier treft u in het kort een beeld van het toezicht van het Commissariaat. Naast enkele financiële indicatoren (die betrekking hebben op de werkorganisatie) komt hier het aantal onder toezicht staande instellingen en het aantal toezichtmaatregelen aan bod.

Onderwerp (Bedragen x (€ 1.000))	2016	2015	2014	2013
Netto lasten	7.528	6.808	6.734	6.121
Netto baten	7.543	6.889	6.776	6.446
Aandeel toezichtkosten, absoluut als percentage van netto baten	1.891 25%	1.955 28%	1.706 25%	1.547 24%
Aantal onder toezicht staande instellingen (op grond van de Mediawet)*	783	731	750	771

* Is berekend door op te tellen: alle landelijke, regionale en lokale publieke omroepen, commerciële omroepdiensten en geregistreerde commerciële mediadiensten op aanvraag.

Overzicht toezichtmaatregelen

Mediawet	2016	2015	2014	2013
Opgelegde boetes	2	3	2	2
Opgelegde lasten onder dwangsom	0	0	4	0
Ingetrokken toestemmingen / aanwijzingen	3	1	1	0
Opgelegde aanwijzingen	0	0	1	0
Totaal aantal formele toezichtmaatregelen Mediawet	5	4	8	2

Wet vaste boekenprijs	2016	2015	2014	2013
Opgelegde boetes	1	0	5	9
Totaal aantal formele toezichtmaatregelen Wet vaste boekenprijs	1	0	5	9

Verdere kengetallen

	2016	2015	2014	2013
Beslissingen op bezwaar	8	6	16	20
Bestuurlijke rechtsoordelen	1	1	1	4
WOB besluiten	7	9	8	11
Overige besluiten	3	7	4	8
Meldingen nevenactiviteiten	145	171	165	184
Aanwijzingen lokale omroepen (nieuw en hernieuwd)	53	55	52	74
Verleende toestemmingen commerciële mediadiensten	146	79	98	101
Nieuw geregistreerde commerciële mediadiensten op aanvraag	2	15	7	-
Toestemmingen voor evenementenzenders	367	275	196	130
Publieksvragen en signalen Mediawet	427	484	384	n.b.
Aantal telefonische spreekuren voor de sector	253	251	252	250
Vragen en signalen Vaste boekenprijs (uit publiek en sector)	1400	1334	1050	n.b.

1. INLEIDING

Hoofdstuk 1: Inleiding

Vanuit zijn kernwaarden – de bescherming van de onafhankelijkheid, pluriformiteit en toegankelijkheid van het media-aanbod – houdt het Commissariaat toezicht op de naleving van de Mediawet. Hiermee draagt het Commissariaat bij aan de verwezenlijking van het principe van de vrijheid van informatie, een van de pijlers onder de democratie.

Het Commissariaat bepaalt jaarlijks de strategische thema's die centraal staan bij het toezicht in het volgende jaar, bij het adviseren van de staatssecretaris van OCW en bij het voorlichten van bestaande en nieuwe aanbieders van media-aanbod. Voor het jaar 2016 heeft het Commissariaat gekozen voor de thema's beschermen en vooruitkijken. Hierover zijn staatssecretaris Dekker en de mediasector geïnformeerd via de jaarlijkse toezichtbrief.

1.1 Toezichtthema's 2016

Beschermen

In een medialandschap dat volop in ontwikkeling is, zijn onafhankelijkheid, pluriformiteit en toegankelijkheid van het media-aanbod niet vanzelfsprekend. Het is de taak van het Commissariaat als toezichthouder om de kijker te beschermen door deze kernwaarden te waarborgen. De bescherming van de kijker staat dan ook centraal in het werk van het Commissariaat in 2016.

Mede als gevolg van bezuinigingen zien publieke omroepen zich steeds meer genoodzaakt een deel van hun inkomsten zelf te genereren. Het Commissariaat ziet erop toe dat hierbij de onafhankelijkheid van het media-aanbod en de transparantie over geldstromen niet in het gedrang komen.

Het bewaken van de onafhankelijkheid van het media-aanbod en transparantie over de herkomst van geldstromen in tijden van bezuiniging, is leidend bij het toezicht door het Commissariaat op de rechtmatigheid van de bestedingen en op de herkomst van financiering van het media-aanbod.

De beleidsregels die het Commissariaat in 2016 ontwikkelt, waaronder die op het gebied van sponsoring en vermijdbare uitingen in het media-aanbod, moeten er toe leiden dat de kijker op duidelijke wijze wordt geïnformeerd en dat de onafhankelijkheid van het media-aanbod wordt gewaarborgd.

De minderjarige kijker verdient in het bijzonder bescherming tegen confrontatie met (ernstig) schadelijke beelden. Ook op deze bescherming richt het Commissariaat in 2016 zijn activiteiten, zowel op nationaal als op internationaal niveau.

Het Commissariaat onderhoudt vanuit zijn toezichthoudende rol contacten met interne toezichthouders. Voor de Raden van Toezicht van publieke omroepen is een belangrijke rol weggelegd om ervoor te zorgen dat het media-aanbod van de publieke omroep onafhankelijk, pluriform en toegankelijk is. De Raden van Toezicht van publieke omroepen moeten erop toezien dat deze media-instellingen niet alleen oog hebben voor bedrijfsmatige belangen, maar ook voor de publieke belangen die ten grondslag liggen aan de Mediawet. Daarom moet de bestuurlijke organisatie goed zijn ingericht.

Vooruitkijken

Het toezichtveld van het Commissariaat verandert snel en ingrijpend, op alle gebieden. De traditionele mediabedrijven op de Nederlandse markt ondervinden steeds meer concurrentie van kapitaalkrachtige internationale bedrijven. Door hun omvang en financiële slagkracht zijn internationale mediabedrijven in staat om snel te innoveren en hun positie in de markt verder uit te bouwen. Bovendien veranderen door de nieuwe technologische mogelijkheden de behoeften van de consument. Die kan tegenwoordig kiezen op welke manier hij/zij audiovisuele content tot zich wil nemen. Tevens ontstaan grote, nieuwe samenwerkingsverbanden die via verschillende kanalen tegelijk actief zijn. Het aanbod neemt dus nog steeds toe, waardoor het gebruik steeds meer versplinterd raakt. Een volgende stap in deze trend is verdergaande personalisatie, waarbij het aanbod nog meer is afgestemd op de voorkeuren van het individu.

Deze ontwikkelingen vormen voor media-instellingen, de wetgever en het Commissariaat als onafhankelijk toezichthouder een permanente uitdaging. De snelheid waarmee de ontwikkelingen elkaar opvolgen benadrukt het belang van een toezichthouder die zich bewust is van zijn kernwaarden en die vanuit die waarden handelt. Het Commissariaat volgt de ontwikkelingen op de voet en monitort bij welke onderdelen er risico's kunnen ontstaan voor wat betreft de onafhankelijkheid, pluriformiteit en toegankelijkheid van het media-aanbod.

In dit steeds groter en diverser wordende toezichtveld bewaakt het Commissariaat vanuit het uitgangspunt 'toezicht op maat' bovendien het gelijke speelveld tussen publieke en commerciële aanbieders van media-aanbod, tussen partijen die binnen elk van deze domeinen opereren, en tussen bestaande en nieuw aanbieders. Per geval wordt daartoe de meest effectieve manier van monitoring of handhaving ingezet.

Ook de regelgeving is in ontwikkeling. Op Europees niveau wordt een wijziging van de Europese Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten voorbereid. In 2016 is collegevoorzitter Madeleine de Cock Buning voorzitter van de Europese groep van mediatoezichthouders ERGA. Zoals in dit jaarverslag wordt toegelicht, levert ERGA in 2016 een belangrijke bijdrage aan veranderende Europese regelgeving die toekomstbestendig, uitvoerbaar en handhaafbaar is.

2016 markeert bovendien de start van een nieuwe concessieperiode voor de landelijke publieke media-instellingen. Al deze ontwikkelingen vragen dat het Commissariaat de blik bewust vooruit richt en daarbij steeds vanuit zijn kernwaarden opereert.

1.2 Kernwaarden en basisprincipes

Het Commissariaat verrichtte in 2016 zijn werkzaamheden, waaronder die met betrekking tot de strategische thema's beschermen en vooruitkijken, tegen de achtergrond van de kernwaarden die het waarborgt. Het gaat dan om de onafhankelijkheid, toegankelijkheid en pluriformiteit van het media-aanbod. Door in ons toezicht op de naleving van de Mediawet te handelen vanuit deze kernwaarden, dragen wij bij aan de verwezenlijking van het principe van de vrijheid van informatie, een belangrijke pijler onder de democratische rechtsstaat.

- *Onafhankelijkheid* betekent dat kijkers en luisteraars moeten kunnen rekenen op onafhankelijke berichtgeving, op informatie die niet is gekleurd door politieke of commerciële belangen. Niet voor niets is onafhankelijke informatie één van de pijlers onder onze democratie. Als toezichthouder op de audiovisuele media ziet het Commissariaat erop toe dat er een duidelijke scheiding bestaat tussen redactie enerzijds en commercie en politiek anderzijds. Onafhankelijkheid betekent onder meer dat publieke omroepen volledig vrij moeten zijn om over de inhoud van hun programma's te beslissen. Ze mogen zich niet dienstbaar maken aan derden. En voor zover media-aanbod, uiteraard binnen de grenzen van de Mediawet, wordt gesponsord of sprake is van bijvoorbeeld productplaatsing, moet dit voor de kijker helder zijn.
- *Toegankelijkheid* houdt in dat alle inwoners van Nederland tegen redelijke kosten en met zo min mogelijk beperkingen toegang hebben tot informatie. Voor televisie is dit onder meer geborgd door pakketaanbieders te verplichten een breed pakket zenders door te geven. Omroepen spelen een niet meer weg te denken rol in de publieke informatievoorziening en het publieke debat. Toegankelijkheid betekent ook dat aanbieders van media-aanbod toegang moeten hebben tot platforms waarop dit verspreid kan worden. Sommige schadelijke informatie kan echter ook té toegankelijk en daarmee onveilig zijn. De wetgever heeft willen voorkomen dat minderjarigen blootgesteld worden aan ernstig schadelijke beelden.
- Bij een pluriforme samenleving hoort een *pluriform* media-aanbod: met een open oor en oog voor allerlei (doel)groepen, allerlei meningen, allerlei verhalen. Zo creëren we de voorwaarden voor een media-aanbod dat de vrije meningsvorming en meningsuiting ondersteunt.

Deze drie kernwaarden worden ondersteund door de basisprincipes van rechtmatigheid, transparantie en integriteit.

- De legitimatie van het publieke bestel hangt in sterke mate samen met het vertrouwen van het publiek en van de politiek in de manier waarop publieke middelen worden besteed. Daarom heeft het Commissariaat tot taak toezicht te houden op de rechtmatigheid van de bestedingen van publieke media-instellingen, op landelijk, regionaal en lokaal niveau.
- Voor het toezicht op de onafhankelijkheid van het media-aanbod en op de rechtmatige besteding van mediagelden door publieke media-instellingen is een transparante verantwoording een essentiële voorwaarde. Dit geldt zowel voor de verantwoording van bestedingen als voor de herkomst van inkomsten, bijvoorbeeld uit sponsoring.
- Van het bestuur en de raden van toezicht van publieke media-instellingen wordt verwacht dat zij zich niet alleen richten op de bedrijfsmatige belangen van een media-instelling, maar tevens rekening houden met de publieke belangen die ten grondslag liggen aan de Mediawet. Het Commissariaat ziet erop toe dat deze rol vervuld wordt.

1.3 Hoe houdt het Commissariaat toezicht?

Het Commissariaat sluit met de manier waarop het zijn taken en werkzaamheden uitvoert aan bij de veranderende maatschappij en het veranderend medialandschap, en bepaalt jaarlijks waaraan het in zijn toezicht prioriteit geeft. Het Commissariaat treedt daar op, waar dit het hardst nodig is en hanteert hierbij het principe van toezicht op maat.

Het Commissariaat houdt zoveel mogelijk proactief en risico-gestuurd toezicht. Het identificeert belangrijke problemen die afbreuk doen aan de kernwaarden van het Commissariaat. Dit doet het door op eigen initiatief op zoek te gaan naar onwenselijke gedragingen of omstandigheden, en door signalen en klachten te verzamelen die binnenkomen. In 2016 waren dit er 147. Het onderwerp van die signalen en klachten kan heel uiteenlopend zijn: individuele omroepen, een collectief van omroepen, specifieke televisieprogramma's, een categorie van televisieprogramma's, etc. Op basis van ons prioriteringskader bepalen we welke problemen we verder onderzoeken en waar nodig aanpakken, en welke niet.

Het Commissariaat weegt zorgvuldig af waar de sector ruimte kan krijgen. Per geval wordt de meest effectieve manier bepaald waarop wij onze toezichthoudende taak invullen, waarbij de eigen verantwoordelijkheid van media-instellingen en -diensten voorop staat. Met behoud van ieders onafhankelijkheid. Deze werkwijze wordt doorlopend aangescherpt op basis van actuele ontwikkelingen.

Als onafhankelijk toezichthouder beoordeelt het Commissariaat regelmatig voorgenomen wetswijzigingen op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Daarnaast heeft het Commissariaat de wettelijke taak om de staatssecretaris van OCW te adviseren over het beleid en de verantwoording van de NPO.

Het Commissariaat is een transparante en open organisatie die ziet dat de markt ruimte wil voor innovatie en hiervoor een soepelere toepassing van regels nodig heeft. De markt wil graag duidelijkheid over de interpretatie van regelgeving. Het Commissariaat raadpleegt de markt daarom bij de ontwikkeling van zijn beleid door middel van openbare consultaties.

Er worden ook regelmatig bijeenkomsten georganiseerd. Daarnaast gaat het Commissariaat actief in gesprek met marktpartijen om regelgeving te verduidelijken. Bovendien is er dagelijks een spreekuur waarin marktpartijen vragen kunnen stellen. Hiermee vergroot het Commissariaat de voorspelbaarheid van zijn optreden. De kans op overtredingen wordt kleiner en media-instellingen worden gestimuleerd zich de regelgeving eigen te maken.

De website van het Commissariaat vormt een belangrijke bron van informatie over onze werkzaamheden en taken. Adviezen, rapporten en besluiten worden waar mogelijk via de website openbaar gemaakt. Daarnaast is het Commissariaat actief op Twitter en LinkedIn. Regelmatig verschijnt er een digitale nieuwsbrief.

2²⁰¹⁶ OP HOOFDLIJNEN

Hoofdstuk 2: 2016 op hoofdlijnen

1 januari: de Beleidsregels nevenactiviteiten 2016 van het Commissariaat treden in werking. De nieuwe beleidsregels bieden onder meer een vereenvoudiging van de aanvraagprocedure voor nevenactiviteiten en een mogelijkheid om generieke toestemming te verkrijgen voor nevenactiviteiten.

11 januari: De groep van Europese mediatoezichthouders ERGA, die onder voorzitterschap staat van Madeleine de Cock Buning, geeft in Brussel een gezamenlijke verklaring af. Daarin wordt de Europese Commissie opgeroepen de situatie in Polen nauwlettend te volgen en actie te ondernemen om de onafhankelijkheid van de media te ondersteunen.

18 januari: Het Commissariaat organiseert een congres over governance voor de landelijke omroepen en de NPO. Tijdens het congres gaat het Commissariaat, naar aanleiding van zijn Beleidsnota governance en interne beheersing, in gesprek met bestuurders en Raden van Toezicht over het belang van governance in de context van de publieke mediasector.

26 januari: ERGA publiceert twee rapporten die dienen als advies aan de Europese Commissie. Het eerste rapport gaat over de bescherming van minderjarigen tegen schadelijke content online. Het tweede rapport behandelt de reikwijdte (scope) van de Europese mediarichtlijn (AVMSD) in relatie tot de snelle ontwikkelingen in het medialandschap.

8 februari: Het Commissariaat publiceert een aantal wijzigingen van zijn Beleidsregels nevenactiviteiten 2016. Voorbeelden van de wijzigingen, die de kostendekkendheid van nevenactiviteiten betreffen, zijn dat voorwaarden kunnen worden gesteld bij nevenactiviteiten met een hoog risico, en dat aanloopverliezen mogen worden verrekend binnen vier jaar. De wijzigingen helpen om het gelijke speelveld te blijven bewaken en om te voorkomen dat publiek geld weglekt.

16 februari: Het Commissariaat oordeelt in een bezwaarprocedure dat geen sprake is van ongeoorloofde verbondenheid tussen Radio Limburg en Q-Music Nederland. Het verklaart Ad Venture Radio niet-ontvankelijk in haar bezwaren en verklaart het bezwaar van RadioCorp en Radio 10 B.V. ongegrond. Het bestreden besluit van 16 september 2014 blijft daarmee in stand.

23 februari: Het Commissariaat verlaagt een eerder opgelegde boete aan Omroep Max naar € 145.000. De omroep heeft maatregelen genomen om voor komende seizoenen van Heel Holland Bakt overtredingen van het dienstbaarheidsverbod te voorkomen. De boete heeft betrekking op de Heel Holland Bakt-productlijn die in de winkels van Ahold te koop werd aangeboden.

2 maart: ERGA vergadert in Amsterdam. Zij spreken over diverse onderwerpen, waaronder toekomstbestendige regelgeving ter bescherming van minderjarigen en over het creëren van een gezamenlijke digitale toolkit voor mediatoezichthouders, ter versterking van onafhankelijk mediatoezicht in heel Europa.

22 maart: Het Commissariaat handhaaft in bezwaar de boete voor een commerciële mediadienst op aanvraag (cmoa), die via twee van zijn websites expliciete verkrachtingsvideo's verspreidde zonder dat deze ernstig schadelijke beelden waren afgeschermd voor minderjarigen. Het Commissariaat verlaagt de eerder opgelegde boete vanwege de financiële positie van de onderneming naar € 75.000.

25 mei: De Europese Commissie publiceert een voorstel voor herziening van de Europese mediarichtlijn (AVMSD). Voorzitter Madeleine de Cock Buning spreekt namens ERGA van een grote stap voorwaarts. Aanbevelingen die ERGA in 2015 aan de Europese Commissie heeft gedaan, zijn in het voorstel voor een groot deel overgenomen.

7 juni: Het Commissariaat trekt de registraties in van twee cmoa's. Zij hebben ondanks herhaald aandringen verzuimd de kosten voor het toezicht door het Commissariaat te betalen. Alle cmoa's zijn jaarlijks voor elke verkregen registratie toezichtkosten verschuldigd.

21 juni: Het Commissariaat handhaaft de boete die het heeft opgelegd aan L1 voor acht overtredingen van de Mediawet, vooral op het gebied van reclame en sponsoring. Het totale boetebedrag wordt wel verlaagd naar € 239.000.

30 juni: Het Commissariaat rapporteert aan staatssecretaris Dekker over de naleving van de prestatieovereenkomst door de NPO. Het Commissariaat constateert dat de NPO zich duidelijk onderscheidt van de commerciële zenders. De genres actualiteiten, meningsvorming en human actua komen in 2015 meer voor dan bij de commerciële zenders, terwijl de genres buitenlandse fictie en spel & quiz minder sterk vertegenwoordigd zijn. De NPO weet alleen te weinig kijkers/luisteraars te trekken.

30 juni: Het Commissariaat zendt staatssecretaris Dekker zijn jaarlijkse rapportage naar aanleiding van zijn metatoezicht op het Kijkwijzer systeem. Het concludeert dat het NICAM in 2015 zorgvuldig heeft gewaakt over de betrouwbaarheid van de Kijkwijzer. De bekendheid en het gebruik van de Kijkwijzer zijn onverminderd hoog. Negen op de tien ouders noemt bovendien de leeftijdsadviezen betrouwbaar.

1 juli: Drie wetswijzigingen van de Wet op de vaste boekenprijs treden in werking. Het gaat om een modernisering van het begrip boek, een wijziging van het leveren van één muziekgave aan de Koninklijke Bibliotheek en een wijziging van de termijn waarop de boekenclubprijs kan worden aangepast. Het Commissariaat heeft eerder op verzoek van het ministerie van OCW deze wetswijzigingen getoetst op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid.

5 juli: Het Commissariaat nodigt de mediasector en andere geïnteresseerden uit te reageren op de concept Leidraad Samenwerking met publieke media-instelling. In deze leidraad worden de mogelijkheden voor publieke omroepen verruimd om samen te werken met organisaties in de private sector. In de consultatieronden kunnen belanghebbenden hun kennis, ervaring en inzichten delen, zodat het Commissariaat deze uiteindelijk kan laten meewegen in de definitieve versie van de leidraad.

13 juli: Het Commissariaat publiceert de resultaten van een onderzoek dat het op verzoek van staatssecretaris Dekker heeft verricht. In het onderzoek staat de vraag centraal in hoeverre de Nederlandse kijker geïnteresseerd is in een zogeheten à la carte menu voor televisiezenders, waarbij hij/zij zelf kan bepalen welke zenders zijn te ontvangen. Ondanks dat de meerderheid van de kijkers geïnteresseerd is in het zelf kiezen, willen veel kijkers dit alleen als het pakket in prijs gelijk blijft of daalt.

19 juli: Het Commissariaat zendt staatssecretaris Dekker de eindrapportage toe over het verscherpte toezicht op WNL, PowNed en AVROTROS in de periode 2010-2015.

1 augustus: De nieuwe regelingen 'Toegestane Vermijdbare Uitingen 2016' en 'Sponsoring Publieke Media-instellingen 2016' van het Commissariaat treden in werking. Om omroepen en producenten op de hoogte te brengen van de regelgeving, heeft het Commissariaat in juli twee voorlichtingsbijeenkomsten gehouden.

15 september: Het Commissariaat publiceert de driejaarlijkse Evaluatie Bekostiging Lokale Omroepen, die het heeft toegezonden aan staatssecretaris Dekker. Het constateert onder meer dat de financiële situatie van ongeveer 30% van de lokale publieke omroepen zorgelijk is. Dit percentage is in de afgelopen 5 jaar ongeveer gelijk gebleven. Naarmate het verzorgingsgebied van de lokale omroep groter is, zijn gemiddeld genomen ook de financiële zorgen groter.

26 september: Tijdens een openbare hoorzitting in het Europees Parlement uit Madeleine de Cock Buning als voorzitter van ERGA haar zorg over de onafhankelijkheid van mediatoezichthouders in Europa. De onafhankelijke positie van steeds meer mediatoezichthouders dreigt te worden uitgehold. Om de onafhankelijkheid van de media te kunnen garanderen, moeten in ieder geval de toezichthouders onafhankelijk kunnen opereren.

27 september: Het Commissariaat spreekt een bestuurlijk rechtsoordeel uit over de voorgenomen overnames door Talpa van Radio 538 en Radio 10. Talpa zelf heeft eerder om dit bestuurlijk rechtsoordeel gevraagd. De voorgenomen overnames, die een aanzienlijke vergroting van het marktaandeel betekenen van het samenwerkingsverband TMG/Talpa, leiden volgens het Commissariaat niet tot ongeoorloofde verbondenheid in de zin van de Mediawet tussen de vier radiozenders van Talpa enerzijds en de zenders Slam! en 100%NL anderzijds.

15 oktober: Het Commissariaat wil strengere regels en beter toezicht voor reclame op social media die gericht is op kinderen. Dit toezicht moet op termijn mogelijk worden dankzij een nieuwe richtlijn van de Europese Commissie. Dat maakt voorzitter Madeleine de Cock Buning bekend in het televisieprogramma Kassa (BNN-VARA).

25 oktober: Het Commissariaat zendt staatssecretaris Dekker zijn advies over de begroting van de NPO. Het Commissariaat is hierover in grote lijnen positief. Vooral in de financiële transparantie ziet de toezichthouder verbeteringen. In eerdere adviezen heeft het Commissariaat hierop aangedrongen bij de NPO. Ook wat betreft de bevordering van de diversiteit constateert het Commissariaat een positieve ontwikkeling.

10 november: Het Commissariaat organiseert een bijeenkomst over governance voor de regionale publieke omroepen, de stichting Regionale Publieke Omroep (RPO) en de stichting Regionale Omroep Overleg en Samenwerking (ROOS). Tijdens deze bijeenkomst gaat het Commissariaat, naar aanleiding van zijn Beleidsnota governance en interne beheersing, in gesprek met bestuurders en Raden van Toezicht over het belang van governance in de context van de regionale publieke mediasector.

22 november: Het Commissariaat legt een boete van € 5.000 op aan Margott Boeken. Deze zogeheten derdeverkoopster biedt boeken aan via bol.com voor een prijs die afwijkt van de door de uitgever vastgestelde prijs. Dit is op grond van de Wet op de vaste boekenprijs verboden.

22 november: Het Commissariaat zendt staatssecretaris Dekker de bevindingen toe over de begrotingen van de stichting RPO en de dertien regionale omroepen. Het constateert dat elk van de omroepen het aandeel in de opgedragen bezuinigingstaakstelling van € 17 miljoen heeft opgevangen, in de meeste gevallen met een sluitende begroting en soms met plannen die op langere termijn geld besparen.

29 november: Het Commissariaat publiceert de toezichtbrief, waarin *het nieuwe kijken* en *huis op orde* zijn benoemd als speerpunten voor het toezicht in 2017. Het Commissariaat kondigt onder meer aan in het nieuwe jaar in gesprek te gaan met vloggers en online platforms om hen te bewegen tot zelfregulering en om zo online sluikeclame tegen te gaan.

30 november: Het Commissariaat houdt de eerste hoorzitting over een voornemen tot het opleggen van een dwangsom aan de NPO wegens overtreding van het dienstbaarheidsverbod in de Mediawet 2008. Het dwangsomvoornemen ziet op acties op Radio 2 en 3FM. De radioacties worden in nauw overleg met commerciële derden, zoals concertorganisaties, gepland en uitgewerkt. In ruil voor media-aandacht krijgt de NPO gratis kaarten om weg te geven aan luisteraars.

5 december: Voorzitter Madeleine de Cock Buning wordt opnieuw gekozen tot voorzitter van de groep van Europese mediatoezichthouders ERGA. Zij vervult deze functie in 2017 voor het tweede jaar op rij.

12 december: Het Commissariaat organiseert een bijeenkomst voor de regionale publieke omroepen, waarin de laatste ontwikkelingen worden toegelicht met betrekking tot de verslaggeving van de jaarrekening. Ook geeft het Commissariaat een terugkoppeling van de review van de jaarrekeningen van het vorig jaar.

19 december: De nieuwe Mediamonitor verschijnt. Hierin constateert het Commissariaat onder meer dat het aantal mediaconcentraties in ons land opnieuw is toegenomen. Het meest opmerkelijk zijn de ontwikkelingen op de dagbladenmarkt. Door overnames van eerst PCM en later Mecom heeft de Vlaamse uitgeverij De Persgroep nu bijna de helft van de Nederlandse dagbladenmarkt in handen. Daarmee zijn er eind 2015 nog maar twee grote spelers over: De Persgroep en TMG hebben een gezamenlijk marktaandeel van bijna 80 procent. De Nederlandse dagbladenmarkt is daarmee sterk geconcentreerd.

3. ACTIVITEITEN

Hoofdstuk 3: Activiteiten

3.1 Toezicht

Bij de uitoefening van zijn taak hanteert het Commissariaat het principe van toezicht op maat. Per geval wordt de meest effectieve manier van monitoring en handhaving ingezet. Waarbij de eigen verantwoordelijkheid van media-instellingen en -diensten voorop staat. Deze werkwijze wordt doorlopend aangescherpt op basis van actuele ontwikkelingen.

Door middel van toezicht en handhaving wil het Commissariaat belangrijke toezichtproblemen oplossen. Bij de prioritering houdt het Commissariaat onder meer rekening met de mate waarin een bepaalde gedraging afbreuk kan doen aan de kernwaarden die het Commissariaat met zijn toezicht wil beschermen: onafhankelijkheid, pluriformiteit en toegankelijkheid van het media-aanbod. Zie ook paragraaf 1.3 over de wijze waarop het Commissariaat toezicht houdt.

3.1.1 Bescherming van minderjarigen

Het Commissariaat acht het van groot belang dat kinderen veilig kunnen kijken naar audiovisuele media. Een belangrijk hulpmiddel hierbij is de Kijkwijzer, die waarschuwt tot welke leeftijd een televisieprogramma of film schadelijk kan zijn voor kinderen. Het Commissariaat houdt metatoezicht op het Kijkwijzersysteem. Daarnaast houdt het Commissariaat direct toezicht op de verspreiding van materiaal dat ernstig schadelijk is voor kijkers onder de zestien jaar.

3.1.1.1 Metatoezicht op Kijkwijzer

De audiovisuele branche heeft in 1999 het Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media (NICAM) opgericht als orgaan dat de Kijkwijzer ontwikkelt en toeziet op de toepassing ervan. De mediabedrijven classificeren in deze opzet zelf hun programma's en films. Het NICAM ziet toe op correct gebruik van de classificaties en controleert de uitzendtijdstippen. Het Commissariaat heeft de taak om op dit geheel metatoezicht te houden. Het Commissariaat let daarbij op de kwaliteitscontrole van het NICAM en op de betrouwbaarheid van de gebruikte classificaties. Jaarlijks rapporteert het Commissariaat over zijn bevindingen aan het ministerie van OCW.

Op 30 juni 2016 zendt het Commissariaat aan staatssecretaris Sander Dekker de rapportage over het toezicht dat het NICAM in 2015 heeft gehouden op de Kijkwijzer. Het Commissariaat concludeert dat het NICAM zorgvuldig heeft gewaakt over de betrouwbaarheid van het systeem. De bekendheid en het gebruik van de Kijkwijzer zijn onverminderd hoog. Ook het vertrouwen in de Kijkwijzer is hoog: negen op de tien ouders noemt de leeftijdsadviezen betrouwbaar. Meer dan 80% vindt de toelichtende pictogrammen bovendien zinvol, zo blijkt uit onderzoek.

De weergave van de Kijkwijzer in televisiegidsen is, na een lichte daling in het jaar ervoor, in 2015 weer op niveau. Het weergeven van de Kijkwijzerpictogrammen tijdens promo's, aankondigingen voor televisieprogramma's, is ook verbeterd in 2015. Als aandachtspunt noemt het Commissariaat de lichte daling die te zien is in de beoordeling van de betrouwbaarheid van de leeftijdsadviezen. Ook de mate waarin ouders de toelichtende pictogrammen zinvol vinden, daalt licht.

Op verzoek van het Commissariaat heeft het NICAM voor het eerst ook gekeken naar het gebruik van de Kijkwijzerpictogrammen bij programma's via NPO Gemist. Het Commissariaat merkt in zijn rapportage aan de staatssecretaris op dat in 2015 nog niet de juiste pictogrammen bij alle programma's stonden. Bij een derde van de programma's van NPO Gemist ontbreken deze of staan niet de juiste pictogrammen. Het Commissariaat heeft het NICAM dan ook aanbevolen om in 2017 bredere aandacht te besteden aan de controle van de Kijkwijzer bij 'on demand kijken'. Tot nog toe wordt het gebruik van de Kijkwijzer alleen gecontroleerd in de online versie van NPO Gemist. Het Commissariaat vindt dat al het media-aanbod, onafhankelijk van platform of verspreidingswijze,

van de juiste informatie moet worden voorzien, zodat kijkers weten waar ze aan toe zijn. Het Commissariaat spant zich ervoor in dat dit ook binnen Europa gebeurt.

3.1.1.2 Toezicht op ernstig schadelijk media-aanbod

Kinderen brengen steeds meer tijd door op het internet. Hierdoor kunnen zij in aanraking komen met mogelijk ernstig schadelijk materiaal, dat zonder afscherming wordt aangeboden. Als een commerciële mediadienst op aanvraag dergelijke beelden zonder afscherming aanbiedt, kan het Commissariaat hiertegen optreden.

Als het Commissariaat, op grond van klachten of eigen onderzoek, het vermoeden heeft dat aangetroffen media-aanbod mogelijk ernstig schadelijk is voor jongeren onder de zestien jaar, wordt dit ter beoordeling voorgelegd aan de Adviescommissie Ernstige Schade Minderjarigen. De leden van deze adviescommissie zijn deskundigen uit verschillende disciplines, variërend van kinder- en jeugdpsychologie en communicatiewetenschappen tot het strafrecht. Deze adviescommissie beoordeelt of er daadwerkelijk sprake is van ernstig schadelijk materiaal. Het Commissariaat gaat vervolgens indien nodig over tot handhaving en kiest daarbij het meest passende instrument.

In 2016 doet het Commissariaat uitspraak in een bezwaarprocedure over twee websites waarop gewelddadige porno te zien is geweest. Dit materiaal is door de Adviescommissie als ernstig schadelijk aangemerkt, en het Commissariaat heeft dit oordeel overgenomen. Het Commissariaat handhaaft in bezwaar dit oordeel, maar matigt de opgelegde boete in verband met de financiële situatie van de media-instelling. Tegen deze beslissing loopt een beroepsprocedure.

Ook heeft het Commissariaat in 2016 onderzoek verricht naar een andere media-instelling die op internet video's met ernstig schadelijke beelden aanbod zonder dat die waren afgeschermd voor minderjarigen. Het Commissariaat heeft begin 2017, na verkregen advies van de Adviescommissie, besloten ook tegen die website handhavend op te treden. Zie ook paragraaf 3.2.1.

3.1.2 Financieel toezicht

Het toezien op de rechtmatige besteding van publieke middelen is een belangrijke toezichtstaak van het Commissariaat. Het Commissariaat houdt daarom financieel toezicht op de landelijke en regionale publieke media-instellingen. Jaarlijks toetst het Commissariaat of de financiële verantwoording van de publieke omroepen overeenstemt met de normen die hiervoor zijn vastgelegd in de handboeken.

3.1.2.1 Financiële verantwoording landelijke en regionale publieke omroepen

Het Commissariaat ziet een transparante verantwoording als essentiële voorwaarde voor het toezicht op de onafhankelijkheid van het media-aanbod en op de rechtmatige besteding van mediagelden. De financiële verantwoording moet in overeenstemming zijn met de bepalingen in de Mediawet en het Handboek Financiële Verantwoording. Omroepen moeten hun bedrijfsprocessen verantwoord organiseren en na afsluiting van het boekjaar een jaarrekening presenteren.

Het Commissariaat toetst in 2016 de financiële verantwoordingen die de landelijke en regionale publieke omroepen over het boekjaar 2015 hebben aangeleverd. De aanwijzingen die het Commissariaat in 2015 heeft gegeven (over het boekjaar 2014) zijn in grote mate opgevolgd. Ook het aantal nieuwe aanwijzingen aan de publieke omroepen is in 2016 significant lager dan het jaar ervoor. Het Commissariaat ziet erop toe dat de omroepen deze aanbevelingen in hun volgende verantwoording meenemen.

Ook voert het Commissariaat op basis van de financiële gegevens van de publieke omroepen jaarlijks een risicoanalyse uit. Aan de hand van deze analyse stelt het Commissariaat prioriteiten in de toetsing voor de komende jaren.

In 2016 let het Commissariaat vooral op:

- financiële gezondheid van de omroep
- administratieve organisatie/interne beheersing inzake rechtmatigheid
- transparantie

Accountants van omroepen spelen een belangrijke rol in de beoordeling van de rechtmatige besteding van publiek geld. De Handboeken Financiële Verantwoording vereisen dat de accountant aan de hand van een voorgeschreven protocol de rechtmatigheid van de bestedingen controleert. Het is van belang dat de accountant in lijn met het protocol handelt. Het Commissariaat kan in dat geval in belangrijke mate steunen op de door de accountant uitgevoerde controle. Een belangrijk onderdeel van deze controle is het testen van de opzet en het bestaan en de effectieve werking van de interne beheersingsmaatregelen die de rechtmatige besteding moeten borgen.

Het Commissariaat toetst door middel van deelwaarnemingen of de accountant het protocol goed toepast. Dit leidt in 2016 tot een aantal belangrijke bevindingen over de controleaanpak en de controle-informatie. Het Commissariaat heeft de accountants en de betreffende omroepen aanbevelingen gedaan om de kwaliteit van de rechtmatigheidscontroles door de accountants te verbeteren. In een enkel geval heeft de accountant herstelwerkzaamheden verricht om zijn oordeel te onderbouwen. Over het algemeen is een stijging in de kwaliteit van de door de accountants uitgevoerde controle waarneembaar ten opzichte van voorgaande jaren.

De voornaamste aanbeveling die het Commissariaat aan de omroepen deed naar aanleiding van hun jaarverslag, had betrekking op het bestuursverslag. In een aantal jaarverslagen was het Commissariaat van oordeel dat dit verslag niet of niet geheel voldeed aan de daarop van toepassing zijnde richtlijnen. Naast de aanbeveling heeft het Commissariaat een kennissessie georganiseerd om de omroepen een handreiking te doen om zo een betere invulling aan het bestuursverslag te kunnen geven. Voor deze kennissessie waren externe deskundigen uitgenodigd. En er was ruimte om met elkaar van gedachte te wisselen op welke wijze het beste invulling kan worden gegeven aan het bestuursverslag voor het jaarverslag 2016.

Naar aanleiding van de toetsing van het financieel verslag voert het Commissariaat waar wenselijk ook gesprekken met omroepen en accountants. Doel van die gesprekken is een verduidelijking van wat met rechtmatigheid van bestedingen wordt bedoeld en welke eisen gelden voor de interne beheersingsomgeving van de omroepen.

Het ministerie van OCW heeft in 2016 een nieuw 'Handboek Financiële Verantwoording Landelijke Publieke Media-instellingen en de NPO' uitgebracht. Het nieuwe handboek is met terugwerkende kracht van toepassing verklaard vanaf 1 januari 2016. Het Commissariaat heeft onderdeel uitgemaakt van de werkgroep voor het opstellen van het nieuwe handboek. Het Commissariaat toetst in 2017 de financiële verantwoordingen over het boekjaar 2016 op basis van dit nieuwe handboek. Het Handboek is voornamelijk een update naar huidige wet- en regelgeving. De belangrijkste wijziging in het handboek betreft de toevoeging van een model voor de transparantie van kosten per domein en platform. De ingangsdatum van dit model is boekjaar 2017.

Het ministerie van OCW heeft het handboek voor de Regionale Publieke Media-instellingen en de RPO eveneens aangepast aan de huidige wet- en regelgeving. Hierbij is ook beoogd het handboek voor de regionale omroepen gelijk te stellen aan het handboek van de landelijke omroepen. Met als doel een transparant speelveld. Ook bij het opstellen van dit handboek heeft het Commissariaat in de werkgroep geparticipeerd. Het handboek voor de Regionale Publieke Media-instellingen en de RPO is medio april 2017 in de Staatscourant gepubliceerd en op dat moment met terugwerkende kracht van toepassing verklaard vanaf 1 januari 2016, met uitzondering van enkele modellen. Deze treden een jaar later in werking.

In 2016 is ook begonnen met de financiële afwikkeling van de voormalige omroepen met een levensbeschouwelijke taak (de zogeheten 2:42 omroepen). De bekostiging van deze omroepen is vanaf 1 januari 2016 beëindigd. Het merendeel van deze omroepen is opgegaan in een landelijke publieke omroep.

3.1.2.2 Driejaarlijkse evaluatie bekostiging lokale publieke omroepen

Het Commissariaat voert in 2016 de driejaarlijkse evaluatie uit naar de gemeentelijke bekostiging van de lokale publieke omroepen voor de periode 2013-2015. Deze evaluatie is voorgeschreven in de Mediawet. Met de rapportage van het Commissariaat kan de staatssecretaris verslag doen over de doeltreffendheid en effectiviteit van de bekostiging voor de dagelijkse praktijk van lokale publieke omroepen.

Het Commissariaat constateert in zijn rapport dat de financiële situatie van ongeveer 30% van de lokale omroepen zorgelijk is. Dit percentage is in de afgelopen vijf jaar ongeveer gelijk gebleven. Naarmate het verzorgingsgebied van de lokale omroep groter is, zijn gemiddeld genomen ook de financiële zorgen groter.

Bijna alle Nederlandse gemeenten (98%) betalen mee aan de lokale publieke omroep binnen hun gemeentegrenzen. Sinds 1 januari 2015 geldt hiervoor een richtsnoerbedrag van minimaal € 1,14 per huishouden. Het Commissariaat concludeert uit de gegevens die het van de lokale omroepen ontvangt, dat 79% van de gemeenten zich houdt aan dit richtsnoerbedrag. Afgezet tegen het oude richtsnoerbedrag van €1,30 per woonruimte haalt echter slechts 41% van de gemeenten dit minimum. Een toenemend aantal gemeenten maakt wel meerjarige afspraken met de lokale omroep, zodat de continuïteit van het niveau van de bekostiging gewaarborgd is.

Volgens het zogeheten vernieuwingsconvenant van Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland (OLON) zouden lokale publieke omroepen in staat moeten zijn om minimaal 50% van hun eigen inkomsten te genereren. Het Commissariaat constateert echter dat de baten van lokale omroepen in de afgelopen vijf jaar zijn gedaald. Twee derde van de lokale omroepen haalt in 2014 de norm van 50% niet. Deze omroepen worden dus voor meer dan 50% bekostigd door de gemeente. Daarbij geldt gemiddeld genomen: hoe groter het verzorgingsgebied van de lokale omroep, des te lager het percentage eigen inkomsten. Het Commissariaat signaleert dat voor de lokale omroepen hiermee de afhankelijkheid van de gemeentelijke bekostiging toeneemt, maar heeft voor de bekostiging nergens voorwaarden aangetroffen die raken aan de redactionele onafhankelijkheid.

Overigens hebben steeds meer Nederlanders de beschikking over een lokale publieke media-instelling. De dekkingsgraad van lokale omroepen in Nederland is tussen 2010 en 2015 gestegen van 89% naar 92%. Het percentage omroepen dat twee of meer gemeenten bedient, is eveneens licht gestegen van 19% in 2013 naar 21% in 2015.

Voor de uitvoering van de evaluatie naar de gemeentelijke bekostigingsplicht baseert het Commissariaat zich vooral op gegevens die door de omroepen beschikbaar worden gesteld. Hierbij gaat het om de afgegeven subsidiebeschikkingen of bekostigingsverklaringen, aangevuld met informatie uit het financiële toezicht.

De naleving van de bepalingen die betrekking hebben op het indienen van de jaarlijkse financiële verantwoording over de jaren 2013 en 2014 laten een verbetering zien ten opzichte van voorgaande jaren. De financiële informatie wordt eerder ontvangen, waarbij minder stukken ontbreken en de informatie in toenemende mate voldoet aan de voorgeschreven bepalingen en modellen.

Het media-aanbod kan door de omvang van het verzorgingsgebied of de financiële mogelijkheden per omroep verschillen. Het is primair aan de omroepen om invulling te geven aan het begrip 'lokaal toereikend media-aanbod'. De gemeente zorgt voor (een gedeeltelijke) financiering hiervan. De OLON en de stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO) hebben hierin het voortouw genomen. De NLPO is als sectorinstituut belast met het behartigen van de collectieve belangen van de lokale omroepen die zich omvormen tot streekomroepen. NLPO en OLON zijn met de omroepen in gesprek om tot een model begroting te komen, om ook vanuit financieel perspectief invulling te geven aan een lokaal toereikend media-aanbod. Het Commissariaat heeft geen mandaat om een oordeel te geven over deze begroting; wel heeft het Commissariaat hierover gesprekken gevoerd met betrokkenen. Het is immers waardevol dat de vooraf opgestelde begroting vergeleken kan worden met de realisatie zoals deze (conform het financieel handboek) aan het Commissariaat gerapporteerd dient te worden. Daarbij moet voorkomen worden dat omroepen te maken krijgen met extra administratieve last.

3.1.2.3 Financieel toezicht lokale publieke omroepen

Het toezicht op de doelmatigheid en rechtmatigheid van de bestedingen van publieke lokale omroepen is een taak van de gemeente. Het Commissariaat ziet toe op de financiële verantwoording van deze omroepen en toetst of die in overstemming is met de voorschriften in het Handboek Financiële Verantwoording voor de lokale omroepen. Op basis van de voorschriften wordt getoetst of de lokale omroep heeft voldaan aan onder meer de regelgeving inzake sponsorbijdragen, nevenactiviteiten, bartering en samenwerking met derden.

Daarnaast geeft de ontvangen informatie een beeld van de ontwikkeling van de financiële gezondheid van een individuele omroep en het lokale publieke medialandschap als geheel. Het percentage lokale publieke media-instellingen met een zorgelijke financiële positie ligt de afgelopen jaren op ongeveer 30%. Bij grotere omvang van het verzorgingsgebied (vanaf 40.000 woonruimten) ligt het percentage hoger, rond de 40%.

Het Commissariaat beoordeelt de kwaliteit van de financiële informatie van de lokale omroepen op basis van tijdigheid, volledigheid en conformiteit. De afgelopen jaren laat deze kwaliteit een verbetering zien. Door proactief contact te zoeken met de omroepen beoogt het Commissariaat een hoger bewustwordings- en kennisniveau. Dit komt de naleving van de voorschriften voor het aanleveren van de jaarlijkse financiële verantwoording ten goede.

Om de kwaliteit van deze verantwoording verder te ontwikkelen, is het Commissariaat eind 2016 begonnen met een herziening van het Handboek Financiële Verantwoording dat op de lokale omroepen van toepassing is. Het huidige handboek dateert van februari 2009 en is destijds opgesteld in samenspraak met de OLON/NLPO en de VNG. De herziening beoogt niet alleen een betere aansluiting op de gewijzigde wet- en regelgeving, maar ook een vereenvoudiging van de gebruikte terminologie, die de leesbaarheid ten goede komt.

3.1.2.4 Controle financiering media-aanbod vanuit geïntegreerd toezicht

Het Commissariaat integreert in 2016 in toenemende mate het programmatoezicht en het financiële toezicht. De combinatie van deze twee expertises leidt tot een beter inzicht in de herkomst en besteding van gelden waarmee het media-aanbod wordt gefinancierd. Hierbij staat de vraag centraal of de omroep voldoende transparant is in de financiële geldstromen, ook richting de kijker. De onafhankelijkheid van het media-aanbod, die van groot belang is voor de kijker, kan alleen worden bewaakt als de herkomst van geldstromen transparant is.

De integratie van het financiële toezicht en het programmatoezicht wordt uitgevoerd op basis van een risicoanalyse. Hierbij ligt de focus op twee onderdelen.

- 1) Biedt de media-instelling voldoende inzicht in de herkomst van (financiële) middelen die worden gebruikt voor het realiseren van media-aanbod? De aanwezigheid van sponsoring moet helder worden aangegeven, zowel richting de kijker als in de financiële verslaggeving. Dus: wordt in het programma duidelijk vermeld met behulp van welke partij(en) het media-aanbod (mede) tot stand is gekomen? En komt deze vermelding overeen met de verantwoording in de jaarverslagen?
- 2) Vermelden contracten die omroepen met derden afsluiten duidelijk waar de sponsorgelden vandaan komen? Zijn de geldstromen direct naar de bron te herleiden? Zo niet, heeft de omroep zich voldoende ingespannen om de bron te achterhalen? Om de onafhankelijkheid van het media-aanbod te waarborgen is het van belang te weten wie de financiers zijn, zodat hun mogelijke belangen transparant zijn.

In 2017 zet het Commissariaat de integratie van het financiële toezicht en het programmatoezicht voort.

3.1.2.5 Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen

Sinds 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. Het doel van de WNT is het tegengaan van bovenmatige beloningen en ontslagvergoedingen bij instellingen in de (semi-)publieke sector. In de WNT worden de inkomens en ontslagvergoedingen genormeerd. De maxima worden jaarlijks vastgesteld bij ministeriële regeling. De WNT stelt ook eisen aan openbaarmaking – in de financiële jaarverslagen – van bezoldigingsgegevens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen binnen (semi)publieke instellingen, dus ook voor publieke omroepen.

De rechtmatige besteding van publiek geld is een speerpunt van het Commissariaat. Als onderdeel van de jaarlijkse toetsing van de financiële verantwoording van de publieke omroepen onderzoekt het Commissariaat in dit kader ook in 2016 de naleving van de WNT door omroepen die onder zijn toezicht staan.

3.1.3 Verbondenheid

Om bij te dragen aan een gelijk speelveld voor commerciële radio-omroepen en voor de kijker een pluriform aanbod van radio-omroepen te borgen, heeft het ministerie van OCW een aantal regels gesteld. Zo mogen niet-landelijke commerciële radio-omroepen alleen via FM-frequenties uitzenden, als het bereik van de frequenties beperkt is. Bovendien mogen landelijke en niet-landelijke commerciële radio-omroepen niet met elkaar verbonden zijn.

3.1.3.1 Verbondenheid niet-landelijke commerciële omroepen

Het Commissariaat voert in 2016 twee keer een toetsing uit op mogelijk niet toegestane verbondenheid van niet-landelijke commerciële omroepen. De eerste toets is uitgevoerd naar aanleiding van een zogeheten netverbeteringsvoorstel dat door Commerciële Radio Exploitatie is ingediend bij Agentschap Telecom. De tweede toets is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen verdeling van de vergunningen voor een niet-commerciële radio-omroep in de FM-band van kavels B27 (Ameland) en B31 (Cuijk). In beide gevallen heeft het Commissariaat geoordeeld dat er geen sprake is van ongeoorloofde verbondenheid.

3.1.3.2 Bestuurlijk rechtsoordeel

Een commercieel radiobedrijf mag niet meer dan vier vergunningen voor de FM-band gebruiken. Op verzoek van Talpa Holding N.V. geeft het Commissariaat in 2016 een bestuurlijk rechtsoordeel over een aantal voorgenomen transacties.

Met de voorgenomen transacties wil Talpa RadioCorp overnemen, en Slam! en 100%NL overdragen aan een derde partij. Het samenwerkingsverband TMG/Talpa zou hiermee zijn marktaandeel aanzienlijk vergroten, waardoor er op de commerciële radiomarkt een nieuw zwaargewicht ontstaat. In het rechtsoordeel laat het Commissariaat zich uit over de vraag of deze transacties leiden tot een verbondenheid in de zin van de Mediawet tussen Radio Veronica, Sky Radio, Radio 538 en Radio 10 enerzijds en Slam! en 100%NL anderzijds.

Op basis van de beschikbare informatie en verklaringen van partijen oordeelt het Commissariaat dat de voorgelegde transacties er niet toe leiden dat deze zes landelijke commerciële omroepinstellingen volgens de Mediawet en het Mediabesluit als één instelling moeten worden aangemerkt. Er is geen sprake van vennootschappelijke banden tussen de ondernemingen van de radiozenders Radio Veronica, Sky Radio, Radio 538 en Radio 10 enerzijds en die van de radiozenders Slam! en 100%NL anderzijds. Evenmin is er sprake van personele, financiële of organisatorische en bedrijfsmatige banden waaruit verbondenheid tussen beide ondernemingen voortvloeit.

Daarmee oordeelt het Commissariaat op basis van de aan hem verstrekte informatie dat de Mediawet niet in de weg staat aan de voorgenomen transactie, die kort na dit bestuurlijk rechtsoordeel is voltrokken.

3.1.4 Doorgifte publieke zenders en ondertiteling

Het Commissariaat ziet erop toe dat iedereen in ons land toegang heeft tot een gevarieerd radio- en televisieaanbod. Daarom houdt het Commissariaat actief toezicht op de naleving van de doorgifteplicht voor pakketaanbieders met meer dan 100.000 abonnees in Nederland. Pakketaanbieders moeten bij televisie een minimum van vijftien zenders analoog en dertig zenders digitaal doorgeven aan hun abonnees. Het aanbod moet bovendien ongewijzigd worden doorgegeven, wat inhoudt dat wanneer een tv-zender een ondertitelingssignaal meezendt, de pakketaanbieder dit signaal ook moet doorgeven aan de abonnee.

Zowel voor radio als tv geldt dat de doorgifte van NPO 1, NPO 2 en NPO 3, de relevante regionale en lokale publieke omroepen en de landelijke Vlaamse publieke zenders verplicht is. Ook ondertiteling moet worden doorgegeven bij het televisieaanbod. Als een pakketaanbieder zich niet aan de doorgifteplicht houdt, kan het Commissariaat handhavend optreden. In 2016 heeft het Commissariaat, zoals elk jaar, de naleving door pakketaanbieders van deze doorgifteplicht gecontroleerd. Het heeft daarbij vrijwel geen overtredingen geconstateerd.

In 2016 heeft het Commissariaat ontheffing verleend aan KPN van de doorgifteplicht voor de 'Over The Top'-dienst Play die via het open internet wordt aangeboden. Het Commissariaat kan een pakketaanbieder (gedeeltelijke) ontheffing van de doorgifteplicht verlenen als sprake is van disproportionele kosten, een belemmering van innovatie of anderszins onredelijke uitkomsten.

Aan Tele2 heeft het Commissariaat in 2016 ook na bezwaar geen ontheffing verleend van de doorgifteverplichting. Het Commissariaat is van oordeel dat Tele2 aan deze verplichting kan voldoen zonder dat dit leidt tot disproportionele kosten, belemmering van de innovatie of anderszins onredelijke uitkomsten.

3.1.5 Reclamemaxima

Om commerciële beïnvloeding te beperken en daarmee de kijker te beschermen, ziet het Commissariaat erop toe dat publieke en commerciële zenders niet meer dan twaalf minuten reclame per uur uitzenden, zoals in de Europese Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten en in de Mediawet is vastgelegd. Ook in 2016 heeft het Commissariaat uitvoering gegeven aan deze taak.

Voor de controle van de reclamezendtijd maakt het Commissariaat sinds een aantal jaren mede gebruik van gegevens van Stichting KijkOnderzoek (SKO). De SKO-gegevens vormen een betrouwbare indicatie voor de naleving van het maximale aantal reclameminuten per uur. Onafhankelijk van deze gegevens komt het Commissariaat op basis van de daadwerkelijk uitgezonden beelden tot zijn uiteindelijke oordeel.

Het Commissariaat monitort zowel de reclamezendtijd van de programmakanalen met een groot marktaandeel, de zenders van de NPO, SBS en RTL, als de reclamezendtijd van de bij de SKO aangesloten zenders met een kleiner marktaandeel. Hoewel RTL niet onder het Nederlandse mediatoezicht valt, beoogt het Commissariaat met zijn controle een gelijk speelveld voor op Nederland gerichte commerciële zenders zoveel mogelijk te waarborgen. RTL conformeert zich in grote lijnen aan de voor Nederland geldende maxima, zo blijkt uit de metingen.

In 2016 liet het toezicht op reclamezendtijd, evenals in voorgaande jaren, zien dat vooral zenders met een groot marktaandeel de toegestane grens van twaalf minuten per uur opzoeken. Het Commissariaat heeft in 2014 en 2015 op de programmakanalen SBS6 en NET5 (SBS Broadcasting B.V.) en het programmakanaal Veronica (TV10 B.V.) meerdere malen geconstateerd dat het maximum aan reclameminuten is overschreden. In 2016 heeft het Commissariaat daarop besloten deze partijen een sanctie op te leggen.

Het Commissariaat heeft de boete die het in zijn sanctievoornemen aankondigde, in zijn definitieve besluit verlaagd. Aanleiding hiervoor was dat SBS en TV10 aan het Commissariaat informatie hebben verstrekt waaruit blijkt dat ze, onder meer na ontvangst van het sanctievoornemen, adequate maatregelen hebben getroffen om herhaling van de overtreding te voorkomen.

3.1.6 Quotaverplichtingen voor televisiekanalen/aandeel Europese producties voor cmoa's

De Mediawet stelt bepaalde eisen aan het programma-aanbod van zowel de commerciële als de publieke omroepen. Het Commissariaat ziet toe op de naleving van deze eisen door deze te monitoren en hierover te rapporteren. Deze eisen aan het programma-aanbod, ook wel programmaquota genoemd, beogen:

- een betere toegang voor mensen met gehoorbeperkingen door eisen te stellen aan de ondertiteling van programma's
- de bevordering van in Europa gemaakte programma's
- de bevordering van programma's gemaakt door onafhankelijke producenten
- de bevordering van de Nederlandse en Friese taal

In 2016 rapporteerde de NPO, zoals ieder jaar, aan het Commissariaat over de in het voorgaande jaar behaalde percentages Europese, onafhankelijke en recente producties, de percentages programmaonderdelen van Nederlands- en Friestalige oorsprong en over Nederlandstalige programmaonderdelen voorzien van ondertiteling.

Het Commissariaat stelt in 2016 vast dat de NPO voor de onderdelen Europese, onafhankelijke en recente producties en oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige programmaonderdelen op alle programmakanalen in 2015 vrijwel geheel voldoet aan de gestelde normen. Met de themakanalen NPO 101 en NPO Cultura voldoet de NPO niet ten aanzien van de norm voor recente onafhankelijke Europese producties. Op het onderdeel ondertiteling van oorspronkelijk Nederlandstalige producties is geheel aan de norm voldaan bij de drie algemene kanalen NPO 1, 2 en 3.

Voor de themakanalen geldt dat ten minste 50 procent van de totale uitzendtijd voor oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige producties moet zijn voorzien van ondertiteling. Dit aandeel is in 2013 nog 39 procent, maar wordt in 2015 voor het eerst met meer dan twee derde ruim gehaald, ondanks dat NPO Politiek met 21 procent achterblijft.

Wat betreft BVN geldt dat het doorgeven van ondertiteling via de satelliet werd bemoeilijkt door technische belemmeringen. In verband met die belemmeringen is de wet gewijzigd, waardoor voor BVN geen ondertitelingsverplichting meer geldt. BVN is daarom niet betrokken in onderstaande tabel.

Tabel Programmaquota NPO 2015 (bron: NPO)

Programmakanal	A. Europese producties (≥ 50%)	B. Onafhanke- lijke Europese producties (≥ 10% land. publ. per kanaal, overig)	C. Recente onafhanke- lijke Europese producties (>33% van kolom B) (≥ 33%)	D. Oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige producties (≥ 50%)	E. Oorspronkelijk Nederlands- of Friestalige producties voorzien van ondertiteling. (Algemene televisieprogram- makanalen gezamenlijk ≥95%) (Themakanalen gezamenlijk ≥50%)
NPO 1	100	38	95	97	100
NPO 2	97	16	91	90	99
NPO 3	88	52	69	93	98
NPO 1 tm 3 gemiddeld	94	36	79	94	99
NPO 101	97	15	23	83	72
NPO Best	100	69	49	96	65
NPO Cultura	97	29	23	54	65
NPO Doc	81	51	47	46	89
NPO Humor TV	93	54	53	75	92
NPO Nieuws	g.v.	g.v.	g.v.	100	64
NPO Politiek	g.v.	g.v.	g.v.	100	21
NPO Zapp Xtra	86	49	46	44	93
Themakanalen (gemiddeld over alle themakanalen gezamenlijk) exclusief BVN	92	45	45	75	67
BVN	100	31	85	100	0

De commerciële omroepen hebben een tweejaarlijkse verslagplicht. In 2016 hoeven ze geen verslag uit te brengen. In 2017 rapporteren zij over de jaren 2015 en 2016.

In bijzondere gevallen kan het Commissariaat (tijdelijk) ontheffing geven van de quotaverplichtingen met betrekking tot Europese quota en Nederlandse of Friestalige producties. In 2016 heeft het Commissariaat ontheffingen verleend aan: Erox International, Sapphire Media, Liberty Global, Vivid Entertainment, Serena Electronics, Stichting Acts Television en Game Network.

3.2 Handhaving en rechterlijke uitspraken

Om ervoor te kunnen zorgen dat media-instellingen zich aan de Mediawet houden, beschikt het Commissariaat over verschillende handhavingsinstrumenten. Deze variëren van voorlichtende gesprekken tot schriftelijke waarschuwingen en in het uiterste geval boetes. De inzet van deze instrumenten wordt als onderdeel van het overkoepelende begrip toezicht op maat per geval zorgvuldig afgewogen.

Hierbij geldt het credo 'zacht als het kan, hard als het moet'. Voorlichting is een belangrijk middel om op een effectieve en efficiënte manier de Mediawet te handhaven en overtredingen te voorkomen. Dat doet het Commissariaat door media-instellingen tijdig te informeren over beleid en regels en hierover de dialoog aan te gaan. Zo worden kennis en kunde gedeeld, zorgt het Commissariaat voor toezicht op maat én ontstaat er draagvlak voor het beleid.

Als voorlichting niet voldoende is voor naleving van de wet, dan kan het Commissariaat ook hardere maatregelen treffen. Zo kan ook door het opleggen van een boete of een last onder dwangsom het gewenste gedrag worden afgedwongen.

3.2.1 Sanctie ernstige schade

Het Commissariaat treedt handhavend op als een commerciële mediadienst op aanvraag ernstig schadelijke beelden aanbiedt zonder dat deze worden afgeschermd voor jongeren onder de zestien jaar.

In 2016 doet het Commissariaat uitspraak over het bezwaar dat is ingediend tegen een eerder opgelegde boete aan een commerciële mediadienst op aanvraag. Op twee websites van deze aanbieder werden video's met gewelddadige porno zonder afscherming aangeboden. De externe Adviescommissie Ernstige Schade had geconcludeerd dat deze beelden schadelijk kunnen zijn voor de lichamelijke, geestelijke en zedelijke ontwikkeling van minderjarigen, en het Commissariaat had dit oordeel overgenomen. Het Commissariaat verklaart het door de mediadienst ingediende bezwaar ongegrond. Wel besluit het Commissariaat de boete te verlagen tot € 75.000 in verband met de financiële positie van de mediadienst. De mediadienst heeft tegen dit besluit inmiddels beroep ingesteld. De rechtbank behandelt het bezwaar in 2017.

Naar aanleiding van een in 2016 verricht onderzoek besluit het Commissariaat begin 2017 voorts om handhavend op te treden tegen een andere media-instelling, die op internet video's met ernstig schadelijke beelden aanbiedt zonder dat deze waren afgeschermd voor jongeren onder de zestien jaar.

3.2.2 Heel Holland Bakt, Omroep Max

In februari 2016 heeft het Commissariaat de eerder aan Omroep Max opgelegde boete voor een overtreding van het dienstbaarheidsverbod verlaagd. Omroep Max heeft bij het verwerven van de rechten op het format van dit programma aan de exploitatie van de rechten op het merk Heel Holland Bakt geen voorwaarden verbonden die dienstbaarheid hadden moeten voorkomen. Later heeft Max alsnog maatregelen genomen om overtredingen van het dienstbaarheidsverbod voor de resterende duur van de licentieovereenkomst van Heel Holland Bakt te voorkomen. Daarom is de boete verlaagd.

Het Commissariaat volgt met deze beslissing in grote lijnen de Adviescommissie bezwaarschriften. Die heeft het Commissariaat eerder geadviseerd om de meeste bezwaren ongegrond te verklaren, maar de hoogte van de boete te heroverwegen. Omroep Max stelt vervolgens beroep in tegen deze beslissing op bezwaar.

Begin 2017 verklaart de Rechtbank Midden-Nederland het beroep van Omroep MAX tegen de boete gegrond. De rechtbank erkent dat op publieke media-instellingen een zorgplicht rust om dienstbaarheid te voorkomen. Het Commissariaat mag een ruime invulling geven aan wat in dit kader van publieke omroepen mag worden geëist. De rechtbank oordeelt ook dat de nalatigheid rond het contracteren over de rechten van het merk Heel Holland Bakt onder omstandigheden een overtreding van de zorgplicht en daarmee van het dienstbaarheidsverbod kan opleveren. Echter, de rechtbank vindt dat in dit specifieke geval voor Omroep Max onvoldoende te voorzien was dat zij het dienstbaarheidsverbod zou overtreden.

Het Commissariaat heeft ervoor gekozen niet in beroep te gaan tegen de uitspraak van de rechtbank in deze specifieke zaak, maar om in bredere zin nadere duidelijkheid te geven over de reikwijdte van het dienstbaarheidsverbod door hierover een beleidsbrief uit te brengen. Daarin brengt het Commissariaat samen hoe het dienstbaarheidsverbod in de wetsgeschiedenis, de jurisprudentie en de beschikkingenpraktijk van het Commissariaat is uitgelegd. Ook worden in de brief voorbeelden gegeven van activiteiten van derden waarop de NPO, de RPO en publieke media-instellingen alert moeten zijn, zoals merchandising en aanhakende reclame. Daarbij wordt meer duidelijkheid geboden over hoe in verschillende situaties – zoals bij de aankoop van programma's of formats – invulling te geven aan de zorgplicht.

3.2.3 Beslissing op Bezwaar inzake boete L1

Het Commissariaat handhaaft in 2016 zijn eerdere besluit dat de Stichting Omroep Limburg (SOL) (beter bekend onder de naam L1) diverse ernstige overtredingen op het gebied van sponsoring en reclame heeft begaan. De Mediawet schrijft voor dat publieke omroepen zoals L1 volledig onafhankelijk moeten opereren van commerciële beïnvloeding. Sponsoring van programma's is – op een paar strikte uitzonderingen na – verboden en reclame moet los staan van het overige media-aanbod. Met de overtredingen heeft L1 de uitgangspunten van onafhankelijkheid en non-commercialiteit geschonden en concurreert het op oneerlijke wijze met andere media.

Wel is voor de overtredingen van het sponsorverbod bij de gezondheidsprogramma's Gezond Idee TV, VieCuri Matinee, Zelf & Co de boete uit coulance verlaagd. Het Commissariaat volgt in deze beslissing in grote lijnen het advies van de onafhankelijke Adviescommissie Bezwaarschriften. SOL heeft beroep ingesteld tegen de beslissing op bezwaar. De uitspraak van de Rechtbank Midden-Nederland wordt in 2017 verwacht.

3.2.4 Handhavingsverzoek RadioCorp inzake RadioNL

Landelijke en niet-landelijke commerciële radio-omroepen mogen niet met elkaar verbonden zijn. De rechtbank Midden-Nederland bevestigt in zijn uitspraak van oktober 2015 het oordeel van het Commissariaat dat geen sprake is van ongeoorloofde verbondenheid tussen RadioNL B.V. en andere niet-landelijke commerciële radio-omroepen die het programma van RadioNL uitzenden.

RadioNL B.V. kan volgens de rechtbank niet het beleid van deze andere niet-landelijke commerciële radio-omroepen bepalen. Dat zij het programma van RadioNL uitzenden en dat RadioNL als één radiostation wordt gepresenteerd, betekent volgens de rechtbank nog niet dat RadioNL aanmerkelijke invloed heeft op het beleid van die omroepen. Daarnaast oordeelt de rechtbank dat het Commissariaat op goede gronden heeft besloten om niet handhavend op te treden naar aanleiding van de vermeende overschrijding van 30% kabelbereik. RadioCorp en het Commissariaat stellen beide hoger beroep in tegen de uitspraak. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State behandelt de hoger beroepen op 2 december 2016.

In januari 2017 oordeelt ook de Afdeling Bestuursrechtspraak dat geen sprake is van een ongeoorloofde verbondenheid. Er is geen zeggenschapsrelatie waarbij RadioNL in belangrijke mate het beleid van de andere niet-landelijke commerciële omroepen kan bepalen. Hiermee wordt de door het Commissariaat uitgezette lijn bevestigd.

3.2.5 Samenwerking Q-Music en Radio Limburg

De rechtbank Midden-Nederland behandelt in 2016 eveneens het beroep van RadioCorp tegen het besluit van het Commissariaat over de vermeende verbondenheid van Q-Music Nederland en Radio Limburg. De rechtbank oordeelt dat het Commissariaat het handhavingsverzoek van RadioCorp terecht heeft afgewezen. Het enkele feit dat Radio Limburg het radioprogramma van Q-Music Nederland integraal overneemt en uitzendt, leidt niet automatisch tot een verboden verbondenheid. Uit de productieovereenkomst blijkt dat Radio Limburg zelf beslist over vorm en inhoud van het regiogerichte media-aanbod. De keuze voor het doorgeven van het programma-aanbod van Q-Music betekent niet dat Q-Music in belangrijke mate het beleid van Radio Limburg kan bepalen of aanmerkelijke invloed uitoefent op dat beleid.

De rechtbank oordeelt dat er evenmin sprake is van verbondenheid vanwege vennootschapsrechtelijke banden tussen Q-Music en Radio Limburg. Tot slot blijkt ook uit de salesovereenkomst dat Q-Music weliswaar de verkoop van advertentieruimte voor Radio Limburg verzorgt, maar dat Q-Music deze werkzaamheden moet verrichten volgens een door Radio Limburg opgesteld commercieel plan. De rechtbank oordeelt daarom dat er geen sprake is van een situatie waarin Q-Music aanmerkelijke invloed heeft op de inhoud van het beleid van Radio Limburg.

3.2.6 Regiogerichtheid

Het Commissariaat ziet erop toe dat niet-landelijke commerciële radio-omroepen de frequentieruimte in de FM-band alleen gebruiken voor het uitzenden van radioprogramma's die qua inhoud voldoende binding hebben met het verspreidingsgebied. Met dit toezicht draagt het Commissariaat bij aan een gelijk speelveld voor commerciële radio-omroepen en aan de pluriformiteit van het media-aanbod.

In 2015 en 2016 behandelt de rechtbank Midden-Nederland de beroepen van RadioCorp, RadioNL, Rebecca Beheer, de Vereniging van Niet-Landelijke Commerciële Radio-Omroepen en de Oostelijke Media Groep tegen een besluit van het Commissariaat. In deze zaak speelt de vraag of het radioprogramma van RadioNL, Rebecca Beheer en de Oostelijke Media Groep voldoende is gericht op het verspreidingsgebied. Tussen partijen bestaat verschil van inzicht over de vraag of voor de vaststelling van het gebied waarvoor de programma's zijn bestemd alleen moet worden gekeken naar het analoge verzorgingsgebied of tevens naar het grotere gebied dat samenvalt met het zogeheten (digitale) allotment.

Na de tweede zitting bij de Rechtbank Midden-Nederland hebben RadioCorp, RadioNL, Rebecca Beheer, de Vereniging van Niet-Landelijke Commerciële Radio-Omroepen en de Oostelijke Media Groep hun beroepen ingetrokken. Daarmee is in 2016 het eerdere besluit van het Commissariaat onherroepelijk geworden.

3.3 Beleid

Het Commissariaat heeft als bestuursorgaan de bevoegdheid om beleidsregels vast te stellen over de wijze waarop het wettelijke voorschriften uitlegt. Voor bepaalde onderwerpen heeft de wetgever aan het Commissariaat wetgevende bevoegdheid gedelegeerd.

In 2016 heeft het Commissariaat in een aantal gevallen gebruik gemaakt van deze bevoegdheden, om op die manier de mediasector zo veel mogelijk handvatten te verstrekken bij de naleving van de Mediawet. Daarbij geldt uiteraard dat de verantwoordelijkheid voor naleving van de wet altijd bij de media-instellingen zelf ligt, ook als geen beleidsregels zijn opgesteld.

3.3.1 Beleidsnota governance en interne beheersing landelijke en regionale publieke media-instellingen

'Good governance' of 'goed bestuur en toezicht' is een onderwerp dat al geruime tijd niet meer is weg te denken uit het publieke debat. Ondernemingen en maatschappelijke organisaties zijn zich steeds meer bewust van de verwachtingen die de buitenwereld heeft van hun afweging van belangen, transparantie in de verantwoording en duurzame bedrijfsvoering. Dit geldt ook voor landelijke en regionale publieke omroepen. Omdat zij voornamelijk gefinancierd worden door de overheid, moeten ze verantwoording afleggen aan die overheid en aan de

samenleving. Als publieke omroepen zelf meer waarborgen inbouwen, neemt het risico op overtredingen van de Mediawet af en wordt de kijker dus beter beschermd.

Ook voor het Commissariaat is dit een belangrijk onderwerp. Daarom heeft het Commissariaat de 'Beleidsnota governance en interne beheersing landelijke en regionale publieke media-instellingen' opgesteld, waaraan het in 2016 op verschillende manieren aandacht heeft besteed.

In deze beleidsnota komen de volgende thema's aan bod:

- inrichting bestuur en intern toezicht
- risicomangement, administratieve organisatie en interne beheersing
- compliance en rechtmatigheid
- transparantie en externe verantwoording
- leiderschap, integriteit, cultuur en gedrag

In 2016 organiseert het Commissariaat een aantal bijeenkomsten over good governance. Op 18 januari houdt het Commissariaat een congres voor de landelijke publieke omroepen en de NPO. Het congres richt zich op bestuurders en leden van de Raad van Toezicht. Het Commissariaat gebruikt het congres om zijn beleidsnota toe te lichten. Ook zijn er interactieve sessies, bedoeld om in gesprek te gaan over a) leiderschap, gedrag & cultuur, b) risk management en c) transparantie en externe verantwoording.

In de maanden na het congres gaat het Commissariaat in gesprek met de landelijke omroepen en de NPO om in- en extern toezicht goed op elkaar te laten aansluiten, zodat deze elkaar versterken. In de gesprekken delen de omroepen hun best practices.

De uitkomsten van de bijeenkomsten en gesprekken dienen als input voor de nieuwe beleidsregels over governance en interne beheersing die medio 2017 in werking treden. Deze beleidsregels vormen een nadere invulling van de beleidsnota en zijn erop gericht omroepen extra handvatten te geven voor goed bestuur en intern toezicht, die zijn ingebed in een gezonde organisatiecultuur. De best practices die door de omroepen naar voren zijn gebracht, worden hierin meegenomen. Zij zorgen ervoor dat de beleidsregels straks zoveel mogelijk aansluiten bij wat de omroepen nu al goed doen. Het Commissariaat licht de publieke omroepen voor, onder andere door middel van gesprekken met (raden van toezicht van) individuele omroepen.

Aanvankelijk richt het Commissariaat zich met dit onderwerp niet tot de regionale publieke omroepen, vanwege het wetsvoorstel dat ertoe leidt dat de regionale publieke omroepen niet langer als publieke media-instelling maar als regionale redactie van de Stichting RPO opereren. Als echter duidelijk wordt dat de voorgenomen wetswijziging wordt aangehouden, besluit het Commissariaat een bijeenkomst te organiseren waarbij niet alleen de RPO maar ook alle regionale omroepen werden betrokken. Op 10 november organiseert het Commissariaat deze bijeenkomst over governance voor de regionale publieke omroepen, RPO en ROOS. Ook zij brengen best practices naar voren.

Uit de gesprekken met de omroepen is onder meer naar voren gekomen dat meerdere publieke omroepen bij het vervullen van vacatures binnen de raad van toezicht, expliciet rekening houden met de diversiteit van de samenstelling van de raad van toezicht en de reeds beschikbare competenties. Daarnaast hebben diverse omroepen een compliance officer aangesteld die rechtstreeks aan het bestuur rapporteert over de naleving van wet- en regelgeving en die toegang heeft tot de raad van toezicht. Deze best practices zorgen ervoor dat de beleidsregels straks zoveel mogelijk aansluiten bij wat de omroepen nu al goed doen.

Over de concept beleidsregels van het Commissariaat heeft, voorafgaand aan consultatie daarvan in 2017, overleg plaatsgevonden met Cipo, om ervoor te zorgen dat de beleidsregels goed aansluiten bij de nieuwe governance code publieke omroep.

3.3.2 Leidraad samenwerking met publieke media-instelling

Het Commissariaat stelt in 2016 een concept leidraad op over samenwerking met publieke media-instellingen, en het legt deze leidraad ter consultatie voor aan de mediasector en andere betrokken partijen.

Mede als gevolg van bezuinigingen zijn publieke omroepen op zoek naar mogelijkheden om een deel van hun inkomsten zelf te genereren. Zo proberen zij in toenemende mate samen te werken met partijen buiten het publieke bestel, zoals uitgevers van dagbladen. Maar omdat publieke omroepen met belastinggeld zijn gefinancierd, moeten zij daarbij wel aan een aantal voorwaarden voldoen.

Ter bescherming van de kijker ziet het Commissariaat erop toe dat bij publiek-private samenwerkingen de onafhankelijkheid van het media-aanbod en de transparantie over herkomst en besteding van geldstromen niet in het gedrang komen. Zo mogen publieke omroepen zich niet dienstbaar maken aan commerciële belangen van derden of hun redactionele onafhankelijkheid verliezen. Daarnaast moet de herkomst en de besteding van geldstromen helder zijn. Het Commissariaat bespreekt de mogelijkheden voor publiek-private samenwerking regelmatig met de publieke omroepen en met adviseurs van de samenwerkingspartijen.

In een serie bijeenkomsten met de mediasector die het Commissariaat in het najaar van 2015 organiseert, blijkt dat er behoefte bestaat aan meer duidelijkheid over de regels voor publiek-private samenwerkingen. Dit is voor het Commissariaat aanleiding de regels te verduidelijken en te verruimen.

In 2016 stelt het Commissariaat daartoe de concept Leidraad samenwerking op. Deze leidraad biedt verduidelijking: zij laat de verschillende mogelijkheden zien die Mediawet en regelgeving bieden voor samenwerking. Het proces voor het aanmelden van samenwerkingen is vereenvoudigd. Door middel van een stroomschema kunnen omroepen nu eenvoudig zien welke regels op hun specifieke situatie van toepassing zijn. Er is nu bovendien slechts één meldingsformulier voor alle samenwerkingen. De leidraad beschrijft ook in welke gevallen een samenwerking niet hoeft te worden gemeld.

Daarnaast biedt de leidraad verruiming: zo mogen publieke omroepen nu ook verschillende vormen van samenwerking aangaan met erkende onderwijsinstellingen. In het verleden mocht dit alleen met mediabedrijven en culturele instellingen. Voor eenmalige samenwerkingen geldt bovendien dat geen voorafgaande melding meer nodig is. De termijn voor gelijkwaardige exclusieve samenwerking is verruimd van drie naar vier jaar.

Het Commissariaat vindt het belangrijk de mediasector te consulteren over de concept-leidraad. Zo kan het Commissariaat de kennis, ervaring en inzichten van belanghebbenden meewegen bij het bepalen van zijn visie en standpunten. In de zomer van 2016 legt het Commissariaat daarom het concept ter consultatie voor aan de mediasector en andere betrokkenen. Meerdere partijen reageren. Het Commissariaat nodigt deze partijen in het najaar van 2016 uit om hun reactie nader toe te lichten. Momenteel past het Commissariaat de leidraad aan. De publicatie en inwerkingtreding van de leidraad worden verwacht in de eerste helft van 2017.

3.3.3 Nieuwe beleidsregels toegestane vermijdbare uitingen en sponsoring

Het Commissariaat ziet erop toe dat de scheiding tussen redactie en commercie gewaarborgd blijft. Daarmee wordt de onafhankelijkheid van het media-aanbod beschermd. Dit is niet alleen belangrijk voor de kijker, maar ook voor redacteuren en programmamakers. Zij moeten altijd onafhankelijk en zelfstandig hun werk kunnen doen, ook als het programma (mede) door derden gefinancierd is of als het productplaatsing bevat.

Zowel het medialandschap als de regelgeving zijn voortdurend in beweging. Daarbij geldt dat bescherming moet worden geboden aan partijen die dat nodig hebben. Zo moet de kijker worden beschermd tegen verborgen commerciële boodschappen.

In 2016 stelt het Commissariaat daartoe de Regeling toegestane vermijdbare uitingen 2016 en de Regeling sponsoring publieke media-instellingen 2016 vast. Begin juli organiseert het Commissariaat twee drukbezochte voorlichtingsbijeenkomsten over deze regelingen. Daarbij zijn vertegenwoordigers van landelijke, regionale en lokale publieke omroepen en producenten aanwezig. Tijdens de bijeenkomsten wordt ook aandacht besteed aan sluitreclame en productplaatsing. De reacties van de omroepen tijdens deze bijeenkomsten worden meegenomen in een evaluatie van deze regelingen.

Op 1 augustus 2016 treden de regelingen in werking. Zij bieden een verduidelijking van de wettelijke regels voor vermijdbare uitingen en sponsoring. Deze regels zijn er om de kijker te beschermen tegen verborgen commerciële boodschappen in het media-aanbod. Weliswaar zijn bepaalde uitingen van sponsors in het media-aanbod toegestaan, maar alleen onder strikte voorwaarden. Daarbij moet voor de kijker altijd helder zijn dat sprake is van sponsoring, om misleiding te voorkomen. De regels van het Commissariaat verduidelijken de voorwaarden waaronder sponsoring mogelijk is. Zij doen een beroep op de publieke omroepen om duidelijk te maken dat het media-aanbod met een bijdrage van de sponsor tot stand is gekomen.

3.3.4 Nieuwe beleidsregels nevenactiviteiten

Publieke omroepen zijn, mede als gevolg van de aan hen opgelegde bezuinigingen, steeds vaker op zoek naar andere manieren om inkomsten te genereren. Bovendien hebben de omroepen wettelijk gezien meer vrijheden gekregen om eigen inkomsten te genereren. Een van de mogelijkheden voor het genereren van eigen inkomsten is het ontplooiën van een nevenactiviteit.

Als een activiteit van een publieke omroep niet onder de publieke media-opdracht of verenigingsactiviteiten valt, is er sprake van een nevenactiviteit. Publieke omroepen moeten voor zo'n nevenactiviteit vooraf toestemming vragen aan het Commissariaat. Zo wordt voorkomen dat publiek geld dat bestemd is voor het verzorgen van media-aanbod aan andere doelen wordt besteed of dat andere marktpartijen lijden onder oneerlijke concurrentie. Sinds 2009 is sprake van een grote toename in het aantal meldingen van nevenactiviteiten.

Om de beoordeling van de nevenactiviteiten in goede banen te leiden, zijn in 2009 de Beleidsregels nevenactiviteiten ingevoerd. Sindsdien toetst en evalueert het Commissariaat met regelmaat deze werkwijze en regels, samen met publieke omroepen en andere betrokkenen. Hieruit blijkt dat er behoefte bestaat aan een vereenvoudiging van de aanvraagprocedure, de clustering van nevenactiviteiten en aan een mogelijkheid om generieke toestemmingen te gaan verlenen. Deze evaluatie heeft geleid tot de nieuwe Beleidsregels nevenactiviteiten 2016 die op 1 januari 2016 in werking zijn getreden. De bijstelling van de beleidsregels leidt tot een administratieve lastenverlichting voor de publieke omroepen.

De belangrijkste wijzigingen in de Beleidsregels nevenactiviteiten 2016 zijn de volgende:

- Om informatie beter toegankelijk en vindbaar te maken is in de Beleidsregels nevenactiviteiten 2016 een aantal beleidsbrieven en oude ontheffingen over nevenactiviteiten samengebracht. Het betreft onder andere de Beleidsregels nevenactiviteiten 2009, de (cluster)brief van het Commissariaat van 23 december 2008, de (merchandise)brief van het Commissariaat van 15 juli 2008 en de Beleidsregels ontheffingen programmatitel nevenactiviteiten publieke omroep van 19 februari 2008.
- Om de voorafgaande toetsing van nevenactiviteiten beter te kunnen uitvoeren, geldt sinds 2008 voor de publieke media-instellingen die landelijk media-aanbod verspreiden een systeem waarbij nevenactiviteiten gecategoriseerd zijn. Deze categorisatie wordt clusterindeling genoemd. In de nieuwe beleidsregels is de clustering van nevenactiviteiten vereenvoudigd en van toepassing op alle publieke media-instellingen. Een belangrijke reden om nevenactiviteiten ook in 2016 te blijven indelen in clusters, is dat de clusterindeling een betere stroomlijning van melding en afhandeling van nevenactiviteiten mogelijk maakt. Afhankelijk van het cluster waarin de nevenactiviteit wordt ingedeeld worden bijvoorbeeld andere voorwaarden gesteld aan de relatietoets.
- Ook heeft het Commissariaat (in februari 2016) wijzigingen opgenomen voor de beoordeling van de kostendekkendheid. Voorbeelden van deze wijzigingen zijn het stellen van voorwaarden bij hoog risico nevenactiviteiten en het verrekenen van aanloopverliezen gedurende vier boekjaren.
- Verder is de aanmeldprocedure van nevenactiviteiten vereenvoudigd. De aanvrager hoeft nog maar één digitaal aanvraagformulier in te vullen. Aan de hand van vragen wordt de aanvrager door het meldingsproces geleid. Afhankelijk van de antwoorden worden de juiste vervolgvragen gesteld of worden aanvullende documenten ter ondersteuning van de melding opgevraagd, zoals een begroting of licentieovereenkomst.

Voor enkele typen nevenactiviteiten is de afgelopen jaren een dusdanig bestendige praktijk gevormd dat het Commissariaat hiervoor een generieke toestemming geeft. Het Commissariaat heeft bijvoorbeeld een generieke toestemming voor alle publieke media-instellingen verleend voor het op de markt (laten) brengen van onverkort publiek media-aanbod op fysieke dragers en video on demand; de verkoop van programma's en fragmenten door landelijke publieke media-instellingen aan derden aan de hand van de Tarievenlijst hergebruik archiefmateriaal van het Nederlands instituut voor Beeld en Geluid; en het verkopen van producten of diensten van derden. Melding van nevenactiviteiten die binnen de generieke toestemming, en de daarin gestelde voorwaarden worden verricht, is in die gevallen voldoende.

Alle nevenactiviteiten worden in een openbaar register opgenomen dat op de website van het Commissariaat in te zien is.

3.4 Adviseren en signaleren

Het toezichtveld van het Commissariaat verandert snel en ingrijpend, op alle gebieden. Datzelfde geldt voor de behoeften van de mediagebruiker en de regelgeving. 2016 markeert bovendien de start van een nieuwe concessieperiode voor de landelijke publieke omroepen. Het Commissariaat heeft in de uitvoering van zijn werkzaamheden in 2016 de blik bewust vooruit gericht, waarbij het opereert vanuit zijn kernwaarden.

3.4.1 Meerjarenbegroting, prestatieovereenkomst en concessiebeleidsplan NPO

Het Commissariaat adviseert de verantwoordelijke staatssecretaris van het ministerie van OCW met regelmaat over het beleid en de verantwoording van de NPO. Het Commissariaat draagt hiermee bij aan het zorgvuldig verlopen van de planningscyclus van de NPO.

Deze planningscyclus en de betrokkenheid hierin van het Commissariaat zien er in grote lijnen als volgt uit:

- Eén keer per vijf jaar schrijft de NPO een Concessiebeleidsplan. In dit plan beschrijft de NPO voor de staatssecretaris haar ambities en doelen voor de komende periode. Op basis van het Concessiebeleidsplan wordt met het ministerie van OCW voor vijf jaar een prestatieovereenkomst gesloten.
- De NPO vraagt elk jaar op basis van het Concessiebeleidsplan budget aan via de begroting. In deze begroting staan de activiteiten die de NPO in het komende jaar wil uitvoeren om haar ambities te realiseren. Ook bevat de begroting een financiële uitwerking hiervan. Het Commissariaat plaatst hierbij opmerkingen en informeert de staatssecretaris hierover.
- Jaarlijks rapporteert de NPO over haar prestaties in het voorgaande jaar. Het Commissariaat toetst vervolgens of de prestaties juist zijn gemeten en of de afgesproken doelen zijn gerealiseerd.

In 2016 constateert het Commissariaat in zijn advies aan staatssecretaris Dekker een positieve ontwikkeling in de financiële transparantie van begroting van de NPO. In eerdere jaren had het Commissariaat aangedrongen op verbetering van die transparantie. De begroting van de NPO over 2017 geeft een helder inzicht in de verdeling van het mediabudget over de verschillende aanboddomeinen (zoals nieuws en opinie). Ook zijn de verwachte kosten uitgesplitst naar verschillende kostensoorten, zoals bijvoorbeeld personeel en afschrijvingen. Hierdoor kunnen verwachtingen en resultaten beter met elkaar worden vergeleken.

De NPO heeft de ambitie om het media-aanbod een betere afspiegeling te laten zijn van de verschillende bevolkingsgroepen in de samenleving. Het Commissariaat constateert dat de NPO deze ambitie in de begroting verder heeft uitgewerkt. Zo is meer dan in de vorige begroting benoemd op welke zenders en kanalen, en door middel van welke acties de NPO de diversiteit wil verhogen. Wel moet de NPO volgens het Commissariaat specifiek aangeven hoe de verschillende groepen bereikt worden en wat hiervan de kosten zijn.

Het Commissariaat constateert verder dat het nog ontbreekt aan transparantie over de uitwerking van andere ambities, zoals het stimuleren van innovatie. De NPO geeft aan in 2017 een gezamenlijke innovatieagenda op te willen stellen, maar werkt dit niet nader uit. Daarnaast is niet altijd duidelijk wat de stand van zaken rond sommige ambities is.

Tot slot oordeelt het Commissariaat in zijn advies over de begroting positief over de aanvraag van de NPO om met ingang van 1 januari 2017 het al bestaande digitale subkanaal NPO Soul & Jazz definitief via de analoge kabel te mogen distribueren. De NPO had hiervoor in de meerjarenbegroting goedkeuring gevraagd aan het ministerie van OCW. De staatssecretaris heeft over deze aanvraag nog geen definitief besluit genomen.

Het Commissariaat brengt in 2016 ook advies uit aan de staatssecretaris over de naleving door de NPO van de prestatieovereenkomst in 2015. Het Commissariaat constateert dat de NPO zich duidelijk weet te onderscheiden van de zenders van RTL en SBS. De genres actualiteiten, meningsvorming en human actua komen bij de publieke omroep meer voor dan bij de commerciële zenders, terwijl de genres buitenlandse fictie en spel & quiz minder sterk vertegenwoordigd zijn. Er is bij de NPO sprake van een evenwichtig aanbod.

De NPO weet echter minders kijkers/luisteraars te bereiken dan in voorgaande jaren. In de doelgroep van 20-34 jaar komt het bereik van NPO 3 in 2015 uit op 40%, terwijl dit in 2014 nog boven de 50% ligt. Ook het bereik van radio onder jongeren in de leeftijdsgroep 15-24 jaar loopt terug, van 34% in 2014 naar 28% in 2015. Het Commissariaat ziet het bereik van de NPO als een belangrijke voorwaarde om ook in de toekomst als publieke omroep relevant te blijven.

Vanaf 1 januari 2016 is een nieuwe concessieperiode gestart. Voor deze periode geldt het Concessiebeleidsplan 2016-2020 'Het publiek voorop'. Tot op heden hebben de staatssecretaris van OCW en de NPO voor deze periode nog geen nieuwe prestatieovereenkomst gesloten. Dit heeft gevolgen voor het advies van het Commissariaat aan de staatssecretaris over de naleving van de prestatieovereenkomst door de NPO in 2016. Het Commissariaat is hierover in gesprek met partijen.

3.4.2 Advisering over RPO

In november brengt het Commissariaat een advies uit aan staatssecretaris Sander Dekker over de begroting van de Stichting RPO. Daarnaast beoordeelt het Commissariaat de individuele begrotingen van de dertien regionale publieke omroepen.

De Stichting Regionale Publieke Omroep is in het voorjaar van 2016, als gevolg van een wijziging van de Mediawet, opgericht als het samenwerkings- en coördinatieorgaan voor de uitvoering van de publieke mediaopdracht op regionaal niveau. In een tweede fase van wetgeving zouden de regionale publieke omroepen op basis van één concessie (die aan de RPO wordt verstrekt), samen met de RPO uitvoering geven aan de regionale publieke media-opdracht. Begin september maakt de staatssecretaris van OCW bekend dat hij de tweede fase van wetgeving nog niet aan de Tweede Kamer voorlegt. Het Commissariaat beoordeelt, met begrip voor de complexe situatie, de voorgelegde begrotingen met de huidige Mediawet als toetsingskader.

Het Commissariaat komt tot de conclusie dat de RPO een lastige start heeft gekend omdat de voorziene wetswijziging vooralsnog niet is doorgevoerd, waardoor de RPO in een complexe situatie belandde. Daar het Commissariaat echter de taak heeft te toetsen aan de wettelijke kaders, kon de conclusie alleen maar luiden dat de rol van de Stichting RPO onvoldoende is uitgekristalliseerd. Het Commissariaat adviseert de staatssecretaris om de Stichting RPO te vragen met een visie op haar eigen rol als samenwerkings- en coördinatieorgaan te komen vanuit de huidige basis van de Mediawet. Deze visie moet worden vergezeld van een financiële onderbouwing voor de verwachte kosten van de stichting voor 2017.

Daarnaast beoordeelt het Commissariaat de individuele begrotingen van de dertien regionale publieke omroepen. Hieruit blijkt dat ieder van de omroepen het aandeel in de opgedragen bezuinigingstaakstelling van in totaal € 17 miljoen heeft opgevangen. In de meeste gevallen lukt dit met een sluitende begroting. Voor sommigen geldt dat zij plannen hebben ontwikkeld die op langere termijn geld besparen.

Het Commissariaat heeft, naar aanleiding van de door de regionale omroepen ingediende bekostigingsaanvragen, in december 2016 besluiten genomen omtrent de hoogte van de individuele bekostigingsbesluiten van de regionale publieke media-instellingen.

3.4.3 Uitvoeringstoetsen

Het Commissariaat heeft in 2016 als onafhankelijk toezichthouder op verzoek van het ministerie van OCW een aantal voorgenomen wijzigingen van wet- en regelgeving beoordeeld op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. Daarbij gaat het om de volgende wijzigingsvoorstellen: 'het wetsvoorstel tot wijziging van de Mediawet 2008 in verband met aanvullingen bij het toekomstbestendig maken van de landelijke publieke omroep', 'het wetsvoorstel tot modernisering van de regionale publieke omroep' en 'het voorstel tot wijziging van het Mediabesluit 2008'. Bij de beoordeling van een wetsvoorstel op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid staan naast de kernwaarden onafhankelijkheid, pluriformiteit en toegankelijkheid ook de ondersteunende basisprincipes transparantie, financiële rechtmatigheid en integriteit centraal.

3.4.4.1 Wetsvoorstel tot wijziging van de Mediawet 2008

Dit wetsvoorstel beoogt een aanpassing van de procedure voor de benoeming van de leden van de raad van toezicht van de NPO en de RPO. Daarnaast wordt de verplichte instemming van de minister afgeschaft bij besluiten tot benoeming, schorsing of ontslag van leden van de raad van bestuur. Het Commissariaat ziet dit als een stap voorwaarts in de onafhankelijke benoeming van bestuurders en leden van de raad van toezicht.

Daarnaast wijst het Commissariaat op het belang van de continuïteit voor goed intern toezicht. Hiermee moet rekening worden gehouden bij het bepalen van de termijn, waarvoor nieuwe leden van de Raad van Toezicht worden benoemd. Tevens wijst het Commissariaat nogmaals op het belang van heldere spelregels voor de samenwerking tussen de NPO en de als coproducent optredende omroepen enerzijds en producenten anderzijds. Tot slot adviseert het Commissariaat duidelijk te maken op welke wijze de NPO en omroepen transparantie moeten bieden over de kosten van de programmering.

3.4.4.2 Wetsvoorstel tot modernisering van de regionale publieke omroep

Het wetsvoorstel tot modernisering van de regionale publieke omroep moet voorzien in een versterking van de uitvoering van de publieke mediaopdracht op regionaal niveau en een efficiëntere organisatie daarvan. Om die reden zou de Stichting RPO worden belast met de uitvoering van deze publieke mediaopdracht.

Bij de beoordeling van dit wetsvoorstel op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid zijn de verdeling van verantwoordelijkheden, de waarborgen voor onafhankelijkheid van het media-aanbod en de rechtmatige besteding van mediagelden voor het Commissariaat belangrijke punten van aandacht. Daarnaast wijst het Commissariaat op het belang van een deugdelijke administratieve organisatie, goede interne bedrijfsprocessen en een transparante verantwoording.

In september 2016 bleek dat er bij de regionale publieke omroepen onvoldoende draagvlak bestond voor de wijze waarop de onderlinge samenwerking en de verdeling van verantwoordelijkheden zouden worden geregeld. Daarom besloot heeft de staatssecretaris besloten het wetsvoorstel vooralsnog niet aan de Tweede Kamer voor te leggen.

3.4.4.3 Voorstel tot wijziging van het Mediabesluit 2008

De voorgestelde wijzigingen in het Mediabesluit 2008 gaan over de verdeling van het totaalbudget voor de regionale publieke omroepen en over de ondertiteling van televisieprogramma's van de landelijke publieke omroepen.

De wijziging van de verdeling van het budget voor de regionale publieke omroepen kan rekenen op steun van deze omroepen en de Stichting RPO. Het Commissariaat voorziet dan ook geen gevolgen voor de uitvoering en handhaving. Wel adviseert het Commissariaat om de wijzigingen in de verdeelsleutel al in december 2016 in werking te laten treden. Daardoor kan de nieuwe verdeelsleutel al in de bekostigingsbesluiten voor 2017 worden gehanteerd.

Daarnaast oordeelt het Commissariaat positief over de stapsgewijze verhoging van de verplichting tot ondertiteling van themakanalen. Deze wijziging levert een belangrijke bijdrage aan de toegankelijkheid van het media-aanbod. Verder wordt in het wijzigingsvoorstel een uitzondering op de voorgeschreven ondertiteling gemaakt voor visueel radio-aanbod. Omwille van het gelijke speelveld adviseert het Commissariaat bij deze uitzondering geen onderscheid te maken tussen publieke en commerciële omroepen.

3.5 Mediamonitor

Het Commissariaat heeft als wettelijke taak om de ontwikkelingen op de verschillende mediamarkten nauwgezet te volgen. Sinds 2001 wordt hiervan verslag gedaan in de jaarlijkse Mediamonitor. Centraal daarin staan zowel de concentratie als de diversiteit van de afzonderlijke mediamarkten, die de laatste jaren het toneel waren van veel verschuivingen. De komende jaren schuift de focus van de Mediamonitor mee met het veranderende mediagedrag en -gebruik van de consument zodat ook in de toekomst een volledige en betrouwbare monitor wordt geboden.

Doordat in de Mediamonitor bedreigingen van de pluriformiteit en onafhankelijkheid van de media vroegtijdig gesignaleerd worden, vormt de Mediamonitor een belangrijke bron voor beleidsvorming. In december 2016 publiceert het Commissariaat zijn Mediamonitor over 2015-2016. Hierna volgen de belangrijkste bevindingen.

3.5.1 Dagbladenmarkt

De markt voor dagbladen kampt al sinds 2001 met een daling. De gezamenlijke dagbladoplage krimpt tussen 2001 en 2015 met 38 procent naar 936.000 dagelijkse kranten. Tot 2015 is TMG de grootste dagbladuitgever, met een marktaandeel van ruim 30 procent. Door overnames van eerst PCM en later Mecom heeft de Vlaamse uitgeverij De Persgroep nu bijna de helft van de Nederlandse dagbladenmarkt in handen. Daarmee zijn er eind 2015 nog maar twee grote spelers over: De Persgroep en TMG hebben een gezamenlijk marktaandeel van bijna 80 procent. De Nederlandse dagbladenmarkt is daarmee sterk geconcentreerd.

3.5.2 Tijdschriftenmarkt

Op de tijdschriftenmarkt heeft vooral het Fins-Nederlandse Sanoma de touwtjes in handen. De categorie vrouwenbladen telt de meeste titels. Bijna de helft van de gezamenlijke oplage wordt verzorgd door Sanoma. Het aandeel van radio- en tv-bladen is echter groter: 27 procent van de totale tijdschriftenmarkt betreft rtv-bladen. Uitgeverij Bindinc. is in dat genre de voornaamste uitgever.

Voor beide categorieën geldt dat de oplages dalen. De markt voor rtv-bladen is tussen 2011 en 2015 met 40 procent gekrompen, die voor vrouwenbladen met 30 procent. Deze cijfers passen in het beeld van de tijdschriftenmarkt als geheel. De totale jaaroplage daalt tussen 2006 en 2015 met 43 procent. Ook het aantal titels neemt gestaag af. Toch bereikt het medium tijdschrift nog steeds veel mensen: van alle Nederlanders van dertien jaar en ouder leest in 2015 81 procent één van de tijdschriften. Ter vergelijking: bij de dagbladen ligt dit aandeel op 48 procent.

3.5.3 Radio

In 2015 luisteren Nederlanders gemiddeld 173 minuten per dag naar de radio. Hierbij is een groot verschil in het gebruik waarneembaar tussen verschillende leeftijdsgroepen. De generatie die met radio is opgegroeid (nu 65 jaar en ouder) luistert ongeveer 2,5 uur per dag naar de radio. Jongeren van 13 tot 19 jaar doen dit nog geen drie kwartier. De publieke omroep is nog steeds de grootste aanbieder (31 procent marktaandeel), met NPO Radio 2 als grootste publieke zender. Radio538 is met 11,6 procent het grootste commerciële radiostation. Het gezamenlijke bereik van de regionale publieke omroepen ligt rond de 9 procent.

In het voorjaar van 2016 maakt Talpa bekend RadioCorp helemaal over te nemen, waardoor Radio 538 en Radio 10 in handen van Talpa komen. In combinatie met een eerder aangekondigde samenwerking met TMG, eigenaar van onder meer Sky Radio en Radio Veronica, ontstaat een nieuw zwaargewicht met vier zenders op de radiomarkt. Slam! en 100%NL worden door Talpa overgedragen aan een derde partij.

3.5.4 Televisie

De gevolgen van de intensievere samenwerking tussen Talpa en TMG lijken voor de televisiemarkt vooralsnog beperkt. Ze richten wel een nieuwe tv-onderneming op, waarmee TMG een klein deel verwerft van het Talpa-aandeel (33 procent) in de tv-zenders van SBS. Sanoma lanceert met LINDA.tv en Libelle TV niet alleen twee nieuwe online videoplatforms, maar start ook een nieuwe landelijke zender: op 1 januari 2015 begint SBS9 met uitzenden. Omdat de jongere generatie steeds meer online tv kijkt, verbreden commerciële omroepen hun activiteiten aanzienlijk.

Ook de publieke omroep onderneemt experimenten om de kijker online aan zich te binden. De NPO heeft overigens wel de hoeveelheid digitale themakanalen en thematische internetportals moeten herzien. Dit is een gevolg van de bezuinigingsronde die de publieke omroep eerder noopte tot het fuseren van enkele landelijke omroepen.

Dit nieuwe aanbod heeft vooralsnog weinig invloed op het kijkgedrag van de Nederlanders. Zij brengen gemiddeld nog altijd zo'n 190 minuten per dag voor de buis door. Ook hier is het verschil tussen generaties opvallend: waar de groep 65-plussers dagelijks bijna vier uur tv kijkt, doen jongeren tussen 13 en 19 jaar dat slechts anderhalf uur. De vier grootste zenders zijn nog steeds NPO1, RTL4, NPO2 en SBS6, al boeken de commerciële kanalen wat terreinwinst ten opzichten van de publieke zenders.

Met ingang van 2016 zijn de omroepen op kerkelijke of geestelijke grondslag verdwenen: hun programma-aanbod wordt voortaan verzorgd door de bestaande omroepen.

3.5.5 Digitale aansluitingen

Het aantal digitale radio- en tv-aansluitingen is in Nederland ongeveer even groot als het aantal breedbandaansluitingen: zo'n 6,9 miljoen. Dat komt door het stijgende aantal contracten waarbij deze diensten gecombineerd bij één aanbieder worden afgenomen. Ziggo is sinds de overname van UPC marktleider in het aantal digitale aansluitingen.

In de Mediamonitor wordt ook jaarlijks verslag gedaan van een eigen onderzoek naar de diversiteit van en de tevredenheid met tv-pakketten. Die blijkt nog steeds behoorlijk groot. Hoewel in de digitale pakketten steeds meer zenders worden aangeboden en in de analoge pakketten steeds minder, blijft de diversiteit op vrijwel hetzelfde niveau gehandhaafd. De tevredenheid van het publiek over de geboden pakketten staat de afgelopen drie jaar ongewijzigd op een 7,5 voor het tv-abonnement en 7,7 voor het totale tv-aanbod. De belangrijkste criteria voor het publiek daarbij zijn de prijs van het abonnement, het aantal storingen in de ontvangst en de kwaliteit van het beeld.

Op verzoek van staatssecretaris Dekker doet het Commissariaat in 2016 onderzoek naar de interesse bij abonnees voor een á la carte tv-pakket. Hoewel dit technisch gezien al lang mogelijk is, maakt tot op heden vrijwel niemand gebruik van deze mogelijkheid. Uit een enquête, uitgevoerd in opdracht van het Commissariaat, blijkt dat de kijker zelf zou kiezen voor een kleiner pakket aan kanalen, zeker als dit de prijs van het pakket ten goede komt. Niettemin zijn de meeste ondervraagden tevreden over hun huidige pakket. De Nederlandse verplichting om ten minste dertig zenders aan te bieden blijkt bij een vergelijking binnen Europa redelijk uniek. Het Commissariaat heeft in een tweetal bijeenkomsten de stakeholders op de hoogte gebracht van de onderzoeksresultaten.

3.5.6 Media Pluralism Monitor

Volgens de Europese *Media Pluralism Monitor* scoren Nederland en Duitsland nog steeds het best op het vlak van de bescherming van de vrijheid van meningsuiting, het recht op informatie, de bescherming van journalistieke standaarden en de onafhankelijkheid van de nationale mediatoezichthouders. De media in ons land kunnen in hoge mate onafhankelijk van de politiek opereren. De *Media Pluralism Monitor* signaleert wel een risico voor Nederland in de hoge marktconcentraties op de markten voor gedrukte media, radio en televisie. Daar staat tegenover dat de eigendomsverhoudingen in Nederland transparant en inzichtelijk zijn.

3.6 Internationale samenwerking

De mediawereld wordt steeds internationaler door de razendsnelle ontwikkelingen op technologisch gebied. Ook de Europese regelgeving is in beweging. Het Commissariaat heeft in 2016 vooruitkijken benoemd tot een van zijn toezichtthema's. Hierin past ook de inspanning die het Commissariaat in 2016 via ERGA heeft geleverd voor Europese regelgeving die toekomstbestendig, uitvoerbaar en handhaafbaar is.

3.6.1 ERGA

De groep van Europese mediatoezichthouders, ERGA, treedt sinds 2014 op als platform van nationale mediatoezichthouders in de EU. ERGA is opgericht bij besluit van de Europese Commissie, en adviseert de deze commissie over de toepassing van Europese wet- en regelgeving voor audiovisuele media. Bovendien delen de aangesloten toezichthouders binnen ERGA kennis en ervaringen met elkaar. Samenwerking tussen de toezichthouders wordt hierdoor gemakkelijker.

3.6.1.1 Voorzitterschap ERGA in 2016

In 2016 vervult Commissariaatsvoorzitter Madeleine de Cock Buning het voorzitterschap van ERGA. Zij speelt vanuit die functie een actieve rol bij veel internationale bijeenkomsten. De Cock Buning zet met name in op de volgende thema's:

- de herziening van de Europese richtlijn voor audiovisuele mediadiensten (AVMSD)
- de onafhankelijkheid van mediatoezicht
- de bescherming van minderjarigen tegen schadelijke content

De eerste plenaire vergadering van 2016 van ERGA vindt plaats in de Beurs van Berlage in Amsterdam op 2 maart, en is georganiseerd door het Commissariaat. Tijdens deze vergadering zet ERGA drie werkgroepen op. Daarnaast informeert de Europese Commissie de leden van ERGA over de laatste stand van zaken rond de herziening van de richtlijn audiovisuele mediadiensten.

In dezelfde week wordt in Amsterdam een conferentie over audiovisuele media gehouden. De Cock Buning leidt hier een paneldiscussie over de promotie van Europese audiovisuele werken.

De tweede plenaire vergadering vindt plaats in Brussel op 29 november. Deze vergadering wordt voorafgegaan door een vergadering van het ERGA Contact Network. Madeleine de Cock Buning wordt tijdens bijeenkomst opnieuw gekozen tot voorzitter voor het jaar 2017.

3.6.1.2 Vier rapporten

Begin 2016 publiceert ERGA vier rapporten met concrete aanbevelingen voor de Europese Commissie. Deze vier rapporten houden verband met de aangekondigde herziening van de Europese richtlijn voor audiovisuele mediadiensten. In het uiteindelijke voorstel voor de nieuwe richtlijn heeft de Europese Commissie een groot aantal aanbevelingen overgenomen.

In het rapport over de bescherming van minderjarigen constateert ERGA dat door de grote toename van het gebruik van smartphones en tablets in combinaties met steeds grotere internetsnelheden, kinderen veel kwetsbaarder worden. Minderjarigen hebben nu eenvoudig toegang tot zeer schadelijke beelden op websites en online platforms. Zoals bijvoorbeeld beelden van zware mishandeling, verkrachtingen en oorlogsexecuties. Ouders en kinderen zouden daarom vooraf een waarschuwing moeten krijgen bij schadelijke beelden online. De industrie moet er bovendien voor zorgen dat ouders filters kunnen plaatsen.

Daarom heeft De Cock Buning in diverse toespraken de industrie opgeroepen om te zorgen voor een betaalbaar systeem dat werkt op alle platforms en apparaten, dat gemakkelijk te gebruiken is en waarmee kinderen in verschillende leeftijdsgroepen beschermd worden tegen schadelijke beelden. De EU zou volgens ERGA de ontwikkeling van efficiënte, toegankelijke technische middelen door de industrie moeten stimuleren. Er moet een systeem komen dat voor heel Europa toekomstbestendig is en rekening houdt met culturele verschillen tussen de lidstaten.

Op dit moment worden traditionele televisie-uitzendingen strenger gereguleerd dan het video-on-demand aanbod. Dit onderscheid lijkt niet langer verdedigbaar, gelet op het kijkgedrag van minderjarigen. In het richtlijnvoorstel heeft de Europese Commissie nu conform de aanbevelingen in het ERGA-rapport het beschermingsniveau voor lineair en non-lineair media-aanbod gelijkgetrokken. Zo kunnen minderjarigen worden beschermd tegen elke vorm van schadelijk audiovisueel media-aanbod, ongeacht het platform of de techniek die wordt gebruikt om het aanbod te bekijken.

In het tweede rapport dat ERGA begin 2016 uitbrengt, beveelt het een gecoördineerde aanpak van co- en zelfregulering aan. De Europese Commissie heeft vervolgens in het richtlijnvoorstel een belangrijke rol toebedeeld aan co- en zelfregulering als primair reguleringsmechanisme. De snelle ontwikkelingen in het medialandschap leiden volgens dit rapport ook tot de vraag of de reikwijdte van de huidige Europese richtlijn moet worden aangepast. Zo valt media-aanbod via sociale media nu nog buiten de reikwijdte van de richtlijn. De Europese Commissie heeft nu in het richtlijnvoorstel de reikwijdte van de richtlijn uitgebreid. Video-sharing platforms vallen ook binnen het richtlijnvoorstel, waar het gaat om het bestrijden van haat zaaien en het beschermen van minderjarigen tegen schadelijke content.

Het derde rapport van ERGA behandelt het land-van-oorsprongbeginsel. Denk hierbij aan omroepen zoals RTL die in een ander land gevestigd zijn dan de doelgroep van hun programma's. Zo adviseert ERGA om de criteria voor vestiging te verduidelijken. Ook adviseert ERGA om een gezamenlijk informatiesysteem te ontwikkelen. In het richtlijnvoorstel introduceert de Europese Commissie de verplichting dat lidstaten elkaar dienen te informeren over de aanbieders die onder hun jurisdictie vallen. Lidstaten dienen een database bij te houden om de transparantie en eventuele handhaafbaarheid te vergroten.

Ten slotte heeft ERGA in 2016 een rapport gepubliceerd over de onafhankelijkheid van het toezicht op audiovisuele media in EU-lidstaten. Om de audiovisuele media te beschermen tegen ongewenste beïnvloeding van de staat of van commerciële partijen, is onafhankelijkheid van de toezichthouders in alle EU-lidstaten van groot belang. In het rapport beveelt ERGA de Europese Commissie aan om in de richtlijn een aantal minimum vereisten op te nemen voor toezichthouders om hun taken onafhankelijk te kunnen vervullen. Deze aanbevelingen zijn grotendeels overgenomen in het richtlijnvoorstel van de Europese Commissie.

3.6.1.3 Zorgen rond het mediatoezicht in andere Europese landen

Vrije en pluriforme media zijn onmisbaar in onze democratie. Mediatoezichthouders beschermen de integriteit en onafhankelijkheid van het medialandschap. Ze zorgen er niet alleen voor dat de media-instellingen zich houden aan de wetten en regels die voor hen gelden, maar ze beschermen ook de media zelf. Om dit goed te kunnen doen, moeten mediatoezichthouders onafhankelijk zijn en organisatorisch en financieel goed toegerust zijn om hun taken adequaat te kunnen uitvoeren.

ERGA heeft in 2016 meerdere keren aandacht gevraagd voor de onafhankelijkheid van mediatoezicht. In Polen wordt begin januari een nieuwe mediawet ondertekend door de president. Deze wet beperkt de onafhankelijkheid van de Poolse publieke omroep. De bevoegdheid om de bestuurders van publieke omroepen te benoemen of te ontslaan, verschuift van de toezichthouder naar het ministerie. De inwerkingtreding van sommige onderdelen van de nieuwe wet zijn na aanhoudende protesten uitgesteld, maar zeker nog niet van de baan.

In Kroatië bereidt de regering een wet voor om alle bestuursleden van de mediatoezichthouder te ontslaan. Dit wetsvoorstel wordt uiteindelijk niet behandeld, omdat de regering valt. Toch heeft het grote invloed op het functioneren van de toezichthouder.

In Griekenland is in 2016 nog slechts één bestuurslid van de toezichthouder in functie. Deze vervult alleen administratieve taken. Pas in november 2016 komt aan deze onwenselijke situatie een einde door benoeming van nieuwe leden die de vacante posities in het bestuur opvullen. Tijdens de plenaire vergadering in Amsterdam geven ook toezichthouders uit Bulgarije, Roemenië en Cyprus aan dat ze worstelen met hun onafhankelijkheid.

ERGA publiceert in januari en april een gezamenlijke verklaring om aandacht te vragen voor de gebeurtenissen in Polen, Kroatië en Griekenland. Daarbij onderstreept ERGA het belang van onafhankelijk mediatoezicht. Zij wijst op haar aanbevelingen aan de Europese Commissie en benadrukt het belang van een degelijke basis voor onafhankelijk mediatoezicht in de Europese richtlijn.

3.6.1.4 ERGA Werkprogramma 2016

ERGA bevordert in 2016 de samenwerking tussen Europese toezichthouders. In het werkprogramma worden drie werkgroepen in het leven geroepen, die bestaan uit experts van nationale toezichthouders.

De eerste werkgroep adviseert de Europese Commissie over de praktische uitdagingen bij het toepassen van de voorgestelde nieuwe bepalingen in de richtlijn. ERGA publiceert in oktober een opiniestuk over het voorstel van de Commissie om de richtlijn te wijzigen.

De tweede werkgroep verkent, vanuit een praktisch oogpunt, thema's die relevant zijn voor toekomstige regulering van audiovisuele mediadiensten. De huidige thema's zijn de bescherming van minderjarigen tegen schadelijke content en de toegang tot audiovisuele mediadiensten voor mensen met een handicap. Europa telt

ongeveer 80 miljoen mensen met een visuele of auditieve handicap. Nieuwe technologieën verbeteren de mogelijkheden voor toegang tot audiovisuele mediadiensten. Toch lijkt erop dat deze mogelijkheden niet ten volle worden benut. ERGA beveelt aan om nader onderzoek te doen, waarbij moet worden gekeken vanuit het perspectief van de gebruiker.

De derde werkgroep creëert een Digitale Europese Toolkit. Nationale toezichthouders delen digitaal hun werkdocumenten met elkaar, zoals toezichtstrategieën en gedragscodes. Op deze manier leren toezichthouders beter van elkaar.

3.6.2 EPRA

EPRA, European Platform of Regulatory Authorities, is in 1995 opgericht en heeft ook leden uit niet-EU landen. Op dit moment zijn 52 toezichthouders uit 47 landen vertegenwoordigd in EPRA, dat iets informeler van opzet is dan ERGA. EPRA adviseert de Europese Commissie niet, maar richt zich vooral op het bespreken en oplossen van concrete uitvoeringskwesties.

Tijdens bijeenkomsten van EPRA in 2016 geeft het Commissariaat in het kader van het Nederlandse voorzitterschap updates over het werk van ERGA. Ook de Nederlandse systematiek en trends in de Nederlandse mediasector worden toegelicht. In een paneldiscussie over toezicht en handhaving brengt het Commissariaat zijn vernieuwde prioriteitenkader voor het voetlicht.

3.6.2.1 EPRA-bijeenkomst in Barcelona

De eerste EPRA-vergadering van 2016 vindt plaats in Barcelona in mei. Deze bijeenkomst wordt georganiseerd door de Catalaanse media-autoriteit Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC). In het eerste deel staat de toekomst van free-to-view tv centraal. Tijdens het tweede deel wordt gediscussieerd over beleid, strategie en methoden van toezicht. Onderwerpen van discussie zijn reality TV en bescherming van minderjarigen, media in tijden van crisis (haat zaaien) en de impact van databescherming en big data op mediaregulering.

3.6.2.2 EPRA-bijeenkomst in Yerevan

De tweede bijeenkomst vindt plaats in de Armeense hoofdstad Yerevan in oktober. In het eerste deel wordt opnieuw gediscussieerd over de toekomst van free-to-view TV. Een spreker van Discovery deelt zijn visie op mogelijke businessmodellen. Het tweede deel is voor het thema toezicht en handhaving. De focus ligt deze keer op de praktische implementatie en het meten van effecten. Een van de werkgroepen behandelt een casestudie over redactionele versus commerciële content. Hierbij komen ook de voorgestelde wijzigingen over reclame en productplaatsing in het nieuwe richtlijnvoorstel ter sprake.

3.6.3 Contact Comité

Het Contact Comité bestaat sinds de wijziging van de Europese Richtlijn in 1997. In dit overlegorgaan, waarvan de Europese Commissie voorzitter is, zijn alle EU-lidstaten vertegenwoordigd. Zij spreken voornamelijk op beleidsmatig niveau met elkaar over de interpretatie en de toepassing van de Richtlijn.

De landen worden vertegenwoordigd door de ministeries die verantwoordelijk zijn voor mediawetgeving. Gemiddeld zijn er twee à drie bijeenkomsten per jaar. Tijdens de bijeenkomsten in 2016 mengt het Commissariaat zich in discussies over de implementatie en interpretatie van de AVMSD Richtlijn. Ook informeert het Commissariaat de lidstaten over de stand van zaken rond ERGA.

De eerste bijeenkomst van het Contact Comité in 2016 in januari staat in het teken van de REFIT-evaluatie: Regulatory Fitness and Performance Programme van de Richtlijn. Het REFIT-programma, dat de toekomstbestendigheid van EU-regels onderzoekt, moet de administratieve lasten en regeldruk voor bedrijfsleven en (decentrale) overheden doen afnemen.

In de tweede vergadering in juli wisselen de Europese Commissie en de lidstaten van gedachten over het voorstel voor herziening van de AVMSD Richtlijn. Deze bijeenkomst focust zich op voorgestelde wijzigingen over de reikwijdte van de richtlijn met betrekking tot commerciële communicatie. De discussie spitst zich toe op de verantwoordelijkheid voor aanbieders van video-sharing platforms, met als doel burgers te beschermen tegen haat zaaien en minderjarigen tegen schadelijke content.

Tijdens de laatste bijeenkomst in september wordt verder gesproken over de voorgestelde wijzigingen van de AVMSD Richtlijn. Madeleine de Cock Buning geeft een presentatie over de rol van ERGA in relatie tot het Contact Comité en andere Europese organisaties. Verder geeft onder meer het NICAM een toelichting op systemen van zelf- en co-regulering.

3.6.4 Buitenlandse bezoeken

Het Commissariaat ontvangt met regelmaat bezoek van buitenlandse delegaties. Deze bezoeken staan meestal in het teken van uitwisseling van kennis en ervaring met professionals uit de mediawereld. Vaak gaat het daarbij om collega-toezichthouders of vertegenwoordigers van andere overheden. De laatste tijd weten ook steeds meer NGO's of andere buitenlandse belangenorganisaties de weg naar het Commissariaat te vinden. Dit hangt uiteraard samen met het Nederlandse voorzitterschap van ERGA. Door informatie te geven over de Nederlandse situatie levert het Commissariaat een bijdrage aan het moderniseren van mediawetgeving en toezicht in andere landen.

Op 10 juni bezoekt een delegatie van Servische journalisten het Commissariaat. Zij krijgen uitleg over de rol, taken en bevoegdheden van het Commissariaat en over systemen van zelf- en co-regulering, zoals de Kijkwijzer. Het onderzoek naar de onafhankelijkheid van nieuwsredacties door de Mediamonitor krijgt speciale aandacht tijdens dit bezoek.

Op 12 september ontmoet het Commissariaat in Amsterdam een delegatie van de Kroatische toezichthouder AEM. Bij die gelegenheid geeft het Commissariaat voorlichting over de methoden van toezicht en technieken die gebruikt worden in het monitoring proces.

Op 26 oktober 2016 bezoekt een afvaardiging van Zweedse mediaprofessionals het Commissariaat. Commissaris Eric Eljon licht hen voor over de regulering van de audiovisuele mediasector in Nederland en de rol van het Commissariaat hierin. Ook gaat hij in op recente ontwikkelingen en trends, waaronder het stimuleren van gedragscodes voor partijen die niet of onvolledig onder de Mediawet vallen, zoals vloggers.

3.7 Registratie en vergunningen

Het Commissariaat wijst lokale en regionale publieke omroepen aan, en het verleent vergunningen (toestemming) aan commerciële omroepen voor het verzorgen van media-aanbod. Daarnaast verleent het Commissariaat toestemming om voor een bijzonder doel een radioprogramma uit te zenden (evenementenzenders).

Commerciële mediadiensten op aanvraag laten zich bij het Commissariaat registreren. Ook het verdelen van zendtijd voor politieke partijen en overheidsvoorlichting is een taak van de mediatoezichthouder. Al deze taken dragen bij aan de kwaliteit, onafhankelijkheid en diversiteit van het media-aanbod en dienen daarmee de bescherming van de kijker.

3.7.1 Aanwijzingen publieke lokale omroepen

In 2016 heeft het Commissariaat een vernieuwde aanwijzingsprocedure voor lokale publieke omroepen gepubliceerd. Bij de aanwijzing van een lokale publieke omroep is onafhankelijkheid een belangrijk aandachtspunt. Het Commissariaat ziet erop toe dat de redactionele onafhankelijkheid van de omroep is gewaarborgd. Met de vernieuwde aanwijzingsprocedure wordt daarnaast geborgd dat de aanwijzing gaat naar een representatieve lokale omroep.

De Mediawet 2008 bepaalt dat per gemeente niet meer dan één lokale publieke omroep kan worden aangewezen. Het Commissariaat ziet ook in 2016 toe op de procedure en verleent aanwijzingen, na een advies daarover van de betreffende gemeenteraad. Het advies van de gemeenteraad, mits goed onderbouwd, speelt bij de beslissing tot aanwijzing een doorslaggevende rol.

Het aantal lokale publieke omroepen in Nederland laat de afgelopen jaren een lichte daling zien. Deze daling zet zich in 2016 voort. De daling wordt vooral veroorzaakt door gemeentelijke herindelingen, waarbij kleine gemeenten worden samengevoegd. Ook deze nieuwe, grotere gemeente beschikt dan slechts over één nieuwe, lokale publieke omroep. Ook constateert het Commissariaat een toenemend aantal meervoudige aanvragen, dat wil zeggen dat een lokale publieke omroep in meerdere gemeenten actief is. De inspanningen van OLON/NLPO en VNG om te komen tot grotere streekomroepen is nog niet duidelijk waarneembaar in de cijfers.

Aanwijzingen lokale omroepen	2016	2015	2014
Hernieuwde aanwijzingen	49	49	46
Nieuwe aanwijzingen	4	6	6
Afgewezen aanvragen	13	6	8
Intrekkingen	6	4	7
Gebiedsuitbreidingen/fusie	4	2	2
Pbo-onderzoeken	3	9	11
Verlopen aanwijzingen	2	6	4
Van rechtswege vervallen aanwijzingen	3	6	-
Aanvraagprocedure stopgezet op verzoek aanvrager	2	12	-
Onderzoeken start uitzendingen art. 2.68 Mediawet	2	-	-

Gemeenten met/zonder lokale media-instelling (landelijk)	2016	2015	2014
Gemeenten in Nederland	390	393	403
Gemeenten met lokale media-instelling	358	360	369
Gemeenten zonder lokale media-instelling	32	33	34
Lokale media-instellingen (totaal)	259	267	276
Lokale media-instellingen voor meerdere gemeenten	57	58	55

Gemeentelijke herindeling	2015	2014
Gemeenten heringedeeld	5	16
Nieuwe gemeenten gevormd	2	6

Gemeenten met/zonder lokale media-instelling (per provincie)	Gemeenten in provincie	Gemeenten met lokale publieke media-instelling	% gemeenten met lokale publieke media-instelling
Drenthe	12	9	75
Flevoland	6	4	67
Friesland	24	17	71
Gelderland	54	49	91
Groningen	23	20	87
Limburg	33	32	97
Noord-Brabant	66	65	98
Noord-Holland	48	45	94
Overijssel	25	25	100
Utrecht	26	25	96
Zeeland	13	9	69
Zuid-Holland	60	58	97
Totaal	390	358	92

3.7.2 Toestemming commerciële omroepen en evenementenzenders

Iedereen kan onder bepaalde voorwaarden toestemming krijgen voor het verzorgen van een commerciële omroep, of voor een radioprogramma ter ondersteuning van een evenement. In 2016 heeft het Commissariaat 146 maal toestemming verleend aan commerciële omroepen. Dit is een forse stijging ten opzichte van 2015.

Aantallen toestemmingen commerciële mediadiensten	2016	2015	2014
Verleend	146	79	98
Nieuw	99	46	69
Hernieuwd	47	33	29
Ingetrokken	28	41	69

Het Commissariaat heeft voorts 367 maal toestemming gegeven voor het verzorgen van een evenementenzender, en 11 maal die toestemming onthouden omdat niet werd voldaan aan de voorwaarden.

Toestemmingen voor evenementenzenders	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Verleend	367	275	196	130	114	99	101

Om via de kabel, satelliet of digitale ether te kunnen uitzenden, moet de omroep die toestemming van het Commissariaat heeft gekregen voor het verzorgen van een commerciële mediadienst, een overeenkomst met een pakketaanbieder sluiten. Voor een etherfrequentie is een vergunning nodig op grond van de telecomunicatiewet.

Ook voor het mogen uitzenden van een radioprogramma ter ondersteuning van een evenement is een etherfrequentie nodig. Met de uitgifte van etherfrequenties is het Agentschap Telecom belast.

3.7.3 Videodiensten op aanvraag

Het publiek kijkt steeds vaker naar media-aanbod dat on demand wordt aangeboden. De concurrentie onder on demand aanbieders neemt toe. Deze zogeheten commerciële mediadiensten op aanvraag (cmoa's) moeten zich vooraf registreren bij het Commissariaat. Omdat deze diensten technisch gezien van vandaag op morgen kunnen starten, is het voor het Commissariaat een uitdaging om ook online te zorgen voor een onafhankelijk, transparant en veilig speelveld.

Diensten die als cmoa zijn geregistreerd, moeten beschikken over een redactiestatuut en zich houden aan de voor hen geldende regels voor onder meer reclame, sponsoring en product placement. Daarnaast mogen video's die voor minderjarigen mogelijk schadelijk zijn, alleen afgeschermd worden aangeboden.

In 2016 zijn twee nieuwe commerciële mediadiensten op aanvraag aangemeld bij het Commissariaat, namelijk UPC Videoteka My Prime van Liberty Global en Libelle TV van Sanoma Media.

3.7.4 Zendtijd voor politiek en overheid

In 2016 heeft het ministerie van OCW, zoals elk jaar, op advies van het Commissariaat en de NPO de totale hoeveelheid uren vastgesteld die beschikbaar moet zijn voor politieke partijen en overheid. Het Commissariaat heeft deze uren aan zendtijd vervolgens toegewezen. Zendtijd voor politieke partijen is bedoeld voor partijen die bij de laatstgehouden verkiezingen een of meer zetels hebben verworven in de Eerste of Tweede Kamer. Daarnaast wordt zendtijd beschikbaar gesteld aan het ministerie van Algemene Zaken ten behoeve van overheidsvoorlichting.

Aantallen 2016 (gelijk aan 2015):

- 34 uur en 50 minuten voor radio en 8 uur en 15 minuten voor televisie ten behoeve van de politieke partijen
- 60 uur en 40 minuten voor radio en 13 uur voor televisie ten behoeve van overheidsvoorlichting

In februari 2017 heeft het Commissariaat de zendtijd toegewezen aan politieke partijen die deelnemen aan de Tweede Kamerverkiezingen op 15 maart.

3.7.5 Toezicht op grond van Mediawet BES

Het Commissariaat houdt toezicht op de naleving van de wettelijke mediaregels op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In 2012 is een medewerker van de Rijksdienst Caribisch Nederland aangewezen om namens het Commissariaat de werkzaamheden ter plaatse uit te voeren en te fungeren als eerste aanspreekpunt. Zo is het Commissariaat voor de omroepen op de eilanden continu aanspreekbaar.

Het Commissariaat heeft in 2016 controles verricht op uitzendingen van de omroepen op de eilanden. Uit die controles blijkt dat het merendeel van de omroepen zich aan de regelgeving van de Mediawet BES houdt. Een klein deel van de omroepen:

- geeft niet consequent de overgang van programma naar reclame en vice versa aan
- overschrijdt de maximaal toegestane hoeveelheid reclame per uur (12 minuten)
- zendt sponsorvermeldingen rond nieuws- of actualiteitenprogramma's uit
- zendt niet toegestane reclame voor sterke drank uit

De omroepen zijn geweest op de geconstateerde overtredingen en nader geïnformeerd over de regelgeving. Het Commissariaat voert in 2017 opnieuw inhoudelijke controles uit om na te gaan of de omroepen vorderingen maken in het naleven van de regelgeving.

3.8 Wet op de vaste boekenprijs

De Wet op de vaste boekenprijs heeft tot doel een brede beschikbaarheid en pluriform aanbod van boeken te bevorderen. De wet verplicht uitgevers de verkoopprijs voor een boek vast te stellen, zodra dit in de verkoop wordt gebracht. Hierdoor heeft een boek altijd dezelfde prijs, bij de boekhandel, internetverkoper of supermarkt. Dit biedt uitgevers de ruimte om ook minder winstgevend boeken uit te geven. Dankzij de wet kunnen boekverkopers een breed assortiment aanbieden aan hun klanten. De wet geldt alleen voor Nederlands- en Friestalige boeken en is ook van toepassing op bladmuziekuitgaven.

Het Commissariaat levert door toezicht op naleving van de wet een bijdrage aan het realiseren van het doel. Met regelmaat ontvangt het Commissariaat signalen over mogelijke overtredingen en treedt het op waar verstoring van de concurrentieverhoudingen of andere ongewenste gevolgen dreigen.

3.8.1 Wetswijziging Wet op de vaste boekenprijs

Het Commissariaat heeft tot taak voorgenomen wetswijzigingen te beoordelen op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid. In 2015 heeft het ministerie meerdere voorgenomen wijzigingen van de Wet op de Vaste Boekenprijs voorgelegd aan het Commissariaat. De uiteindelijke wetswijzigingen treden op 1 juli 2016 in werking.

Zo is er een ruimere definitie van het begrip 'boek' gekomen. Deze vernieuwing maakt combinaties van papieren boeken en elektronische diensten, zoals e-boeken of apps blijvend mogelijk. Daarnaast zorgt de wetswijziging ook voor aangepaste regels rond elektronische diensten, downloadcodes en boekenclubprijzen. Bovendien gelden nieuwe regels voor het melden van boeken en voor het leveren van muziekuitgaven aan de Koninklijke Bibliotheek.

3.8.2 Prioriteiten toezicht vaste boekenprijs

Ook in 2016 weet de branche het Commissariaat goed te vinden. Er worden circa 1.400 vragen, klachten en meldingen behandeld. De prioriteit in het toezicht ligt in 2016 op de verkoop van (licht) beschadigde boeken, de verkoop van boeken via zogeheten derde-verkopers via internet en het tijdig en juist melden van boekenprijzen bij het Commissariaat. Het geven van voorlichting en de inzet van informele handhavingsinstrumenten blijken daarbij effectief.

3.8.3 Handhaving

Het Commissariaat legt in november 2016 een boete van € 5000 op aan Margott Boeken. Deze boekhandelaar biedt als zogeheten derde-verkoper boeken aan via Bol.com. De prijs voor deze boeken wijkt af van de door de uitgever vastgestelde prijs. Het Commissariaat concentreert zich in zijn onderzoek op de periode van 1 tot 31 oktober 2015. Daaruit blijkt dat verschillende titels voor een afwijkende prijs worden verkocht. Het Commissariaat wijst Margott Boeken in zijn oordeel op de verplichting van iedere verkoper om zich op de hoogte te stellen van de vastgestelde prijs en legt daarom een boete op aan Margott Boeken.

4. BEDRIJFSVOERING

Hoofdstuk 4: Bedrijfsvoering

4.1 Organisatie en personeel

Het Commissariaat heeft als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) in de achterliggende jaren in belangrijke mate geïnvesteerd in de interne organisatie en de bedrijfsvoering. Dit begint in 2013 met een reorganisatie, die leidt tot een verbetering van de effectiviteit en efficiëntie in combinatie met een significante reductie van de organisatiekosten. In 2015 vindt, op initiatief van de staatssecretaris van OCW, een extern onderzoek plaats naar het benodigde bekostigingsniveau van het takenpakket van het Commissariaat in relatie tot de dynamiek en de complexiteit van het toezichtveld.

In 2016 investeert het Commissariaat onder andere in time management (tijdschrijven), projectmatig werken en de doorontwikkeling van een aantal kerncompetenties voor het uitvoeren van de toezichttaken, waaronder tijdigheid en omgevingssensitiviteit bij de medewerkers. Daarnaast heeft het Commissariaat het toezichtmodel, waarbij prioritering van toezicht op een systematische wijze plaatsvindt en risico-gestuurd toezicht nader geconcretiseerd is, verder uitgewerkt. Hiermee is een belangrijke vervolgstap gezet op weg naar een op maatschappelijke relevantie en doeltreffendheid gerichte organisatie en bedrijfsvoering, waarin tevens een aangescherpte focus op management en interne dienstverlening is doorgevoerd.

De interne governance van het Commissariaat bestaat uit het College van Commissarissen, verantwoordelijk voor de bestuursrechtelijke besluitvorming, een directeur voor de aansturing van de interne organisatie en een managementteam voor de planning en coördinatie van de operationele activiteiten. Op specifieke vraagstukken laat het Commissariaat zich ondersteunen door de onafhankelijke Adviescommissie Ernstige Schade en de eveneens onafhankelijke Adviescommissie Bezwaarschriften.

Het Commissariaat is een kennisorganisatie. Dit betekent dat veel nadruk ligt op het aantrekken en ontwikkelen van talentvolle medewerkers en het bieden van faciliteiten voor het verder ontwikkelen van de benodigde expertise, zoals media, regelgeving, ICT, risico-gestuurd toezicht, financiering, governance, compliance en interne beheersing. Het Commissariaat wil een moderne toezichthouder zijn die de ontwikkelingen in het werkveld tijdig onderkent en analyseert. In dit kader past ook ons reguliere marktonderzoek in de vorm van de Mediamonitor.

In 2016 neemt het Commissariaat twaalf nieuwe collega's aan, waaronder drie trainees die, in het kader van hun studie, voor een korte periode bij het Commissariaat werken. Van de trainees stroomt er één in als nieuwe medewerker. In 2016 hebben acht collega's de organisatie verlaten om hun carrière elders voort te zetten.

Daarnaast werkt het Commissariaat nauw samen met andere toezichthouders als het gaat om kennisontwikkeling en het delen van best practices. Het Commissariaat participeert in dit kader in het Markt Toezichthouders Beraad (MTB) van de onafhankelijke markttoezichthouders in Nederland. In internationaal verband treedt het Commissariaat in 2016 op als voorzitter van de European Regulators Group for Audiovisual Media Services (ERGA).

4.2 Huisvesting, faciliteiten en ICT

Op het gebied van ICT heeft het Commissariaat in het achterliggende jaar de basisvoorzieningen gemoderniseerd, onder andere door de invoering van MS Office 365 en iBabs in combinatie met de noodzakelijke investeringen in de infrastructuur en ICT beveiliging. Gestreefd wordt naar een verdere digitalisering van de werkprocessen, dossiervorming, kennismanagement en informatie- en communicatievoorzieningen, alsmede het realiseren van op data-analyse gebaseerde onderzoeksmethoden en het verder uitbreiden van ons bestaande digitale loket.

Het onderwerp informatiebeveiliging krijgt in 2016 de nodige aandacht door de invoering van de Gedragscode Integriteit en de Gedragscode e-Mail en Internet. Gelet op onze rol als toezichthouder op media-instellingen hebben de medewerkers van het Commissariaat een voorbeeldfunctie als het gaat om integriteit. Naast deze organisatorische maatregelen vormt de fysieke beveiliging van de IT-infrastructuur een speerpunt in het beveiligingsbeleid van het Commissariaat.

4.3 Risicobeheersing

Uitgangspunt is dat het College, de directie en het MT gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het effectief onderkennen, analyseren, beheersen en bewaken van de risico's in zowel het optreden als toezichthouder als in de interne bedrijfsvoering.

Het risicobeheer is verankerd in enerzijds de toezichtstrategie en anderzijds de organisatiestrategie. In dit kader versterkt het Commissariaat in 2016 de interne organisatie door het aantrekken van een manager Risk & Control, tevens lid van het managementteam. De rol van de manager Risk & Control is gericht op zowel de ondersteuning van het toezichtbeleid als het bewaken van de risico's in de interne bedrijfsvoering.

4.3.1 Risicobereidheid

Het College is verantwoordelijk voor het vaststellen van de risicobereidheid als geheel. Op basis van een proces van risico-identificatie en -analyse heeft het Commissariaat in 2016 zijn risicobereidheid beoordeeld en vastgesteld.

Het Commissariaat hecht zeer aan een onafhankelijke positie en een solide reputatie als toezichthouder. Op deze strategische aspecten is de risicobereidheid van het Commissariaat dan ook zeer beperkt. De samenleving moet kunnen vertrouwen op een zorgvuldig en effectief optreden van een onafhankelijke toezichthouder.

Voor wat betreft de operationele risico's maakt het Commissariaat gedurende het jaar een zorgvuldige afweging van de risicobereidheid op de verschillende aspecten in relatie tot de effectiviteit in zijn taakuitvoering.

Het Commissariaat is alert op eventuele onduidelijkheden in de reikwijdte en interpretatie van wet- en regelgeving, mede in relatie tot het maatschappelijk belang van de voorliggende vraagstukken. De bekostiging van het Commissariaat maakt deel uit van de mediabegroting van het ministerie van OCW. Belangrijk hierbij is een duurzaam evenwicht tussen enerzijds het niveau van de bekostiging en anderzijds de reikwijdte en complexiteit van de rol als toezichthouder. Dit is essentieel voor het kunnen aantrekken en behouden van talentvolle medewerkers, het kunnen inzetten van externe specialisten op dossiers waar dit nodig is en het kunnen toepassen van IT-ondersteunde werkmethodeken. Vanuit zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid kiest het Commissariaat altijd voor een deugdelijke grondslag voor zijn bevindingen en besluiten. Hiervoor is een gezonde financiële positie essentieel.

OVERZICHT VAN DE RISICO'S	
Risico categorie	Omschrijving van het risico
Strategische risico's	Verlies van de onafhankelijke positie als toezichthouder
	Nationale en internationale ontwikkelingen op het vlak van Media wet- en regelgeving
	Reputatieschade
Operationele risico's	De verwachtingen van belanghebbenden stroken niet met de effectiviteit en mogelijkheden van het toezicht door het Commissariaat
	Toezichtsignalen kunnen niet tijdig worden onderkend of worden gedeeld tussen de afdelingen van het Commissariaat
	De IT-systemen bieden niet voldoende ondersteuning bij het uitvoeren van de toezichttaken
	De IT-beveiligingsmaatregelen bieden niet voldoende bescherming van de systemen en gegevens
	Onvoldoende (financiële) mogelijkheden om getalenteerde medewerkers aan te trekken en te behouden
Compliance risico's	Onduidelijkheden in de strekking en reikwijdte van de geldende Media wet- en regelgeving
Financiële risico's	Onvoldoende bekostiging voor de uitoefening van de taken
	Knelpunten rond de incasso van de toezichtkosten van de commerciële mediadiensten en de geldstromen m.b.t. de bekostiging door het ministerie van OCW van de publieke media instellingen

4.3.2 Mitigerende maatregelen

Vanuit strategisch perspectief volgt het Commissariaat met bijzondere interesse het politieke debat over de onafhankelijkheid van de media, zowel in Nederland als in de Europese Unie, en de mogelijke invloed op de rol en positie van mediatoezichthouders. Bovendien is het Commissariaat actief betrokken bij ERGA, om zo in Europees verband de kernwaarden in het toezichtbeleid van het Commissariaat onder de aandacht te brengen.

Eind 2016 hebben alle medewerkers van het Commissariaat de eed dan wel de belofte afgelegd ter bevestiging van de invoering van de Gedragscode Integriteit.

Operationeel streeft het Commissariaat naar een zorgvuldige uitoefening van de toezichthoudende taken, niet alleen in relatie tot de onder toezicht staande media-instellingen, maar tevens binnen de interne bedrijfsvoering. Dit omvat onder meer de zorg voor een adequate beveiliging van systemen en gegevens.

Van onze medewerkers wordt een hoog expertise-niveau verwacht van de relevante wet- en regelgeving, zoals de Mediawet, de Algemene Wet Bestuursrecht, de Europese Richtlijn Audiovisuele Mediadiensten, de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector, Burgerlijk Wetboek 2, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving en de Wet Openbaarheid van Bestuur. Onjuistheden in de interpretatie van de regelgeving worden sterk verminderd door enerzijds te investeren in training en kennismanagement en anderzijds door het toepassen van een grote mate van zorgvuldigheid in de uitvoering van de onze werkzaamheden en de onderbouwing van onze besluitvorming. Daar waar gewenst wordt extern advies ingewonnen.

De compliancerisico's worden sterk beperkt door enerzijds de expertise intern beschikbaar te hebben en anderzijds extern advies in te winnen wanneer nodig.

Het Commissariaat beperkt de financiële risico's door ingaande en uitgaande geldstroom en de besteding van de kosten ter uitvoering van de jaarlijks door OCW goedgekeurde begroting strak te bewaken. Bovendien wordt periodiek gerapporteerd over de besteding van het budget in relatie tot het jaarlijkse toezichtplan en worden de interne rapportages besproken met het College.

4.4 Juridische procedures

Het aantal bezwaren op bestuursrechtelijke besluiten van het Commissariaat is in 2016 met 67% afgenomen ten opzichte van 2015 (6 in 2016 tegen 18 in 2015). De bezwaren zijn met name gericht tegen de vaststelling van de toezichtkosten. Het aantal afgehandelde bezwaarschriften in 2016 bedraagt 14.

Het aantal aanhangig gemaakte gerechtelijke procedures is in 2016 met 75% toegenomen ten opzichte van 2015. In 2016 is in twee gerechtelijke procedures uitspraak gedaan. Een aantal procedures is mede rechtsvormend en principieel van aard. In beide procedures is de uitkomst (overwegend) positief voor het Commissariaat.

Voordat het Commissariaat op een bezwaar beslist, stelt het belanghebbenden in de gelegenheid om de bezwaren mondeling toe te lichten bij de hoorcommissie. In 2016 vinden 4 hoorzittingen plaats tegenover 13 hoorzittingen in 2015.

4.5 Openbaarmaking

Het Commissariaat maakt, conform zijn openbaarmakingsbeleid, al zijn besluiten openbaar. Ook de adviezen van het Commissariaat aan de staatssecretaris worden gepubliceerd op de website van het Commissariaat.

Naast deze actieve openbaarmaking heeft het Commissariaat in zeven gevallen een besluit genomen naar aanleiding van een verzoek om openbaarmaking van andere, specifieke informatie, op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het uitgangspunt van de Wob is dat er in het belang van een goede en democratische uitvoering van het bestuur voor een ieder een recht op openbaarmaking van informatie bestaat. Het Commissariaat heeft in zijn besluiten alleen dan informatie niet openbaar gemaakt wanneer de Wob dat voorschrijft, zoals wanneer sprake was van bedrijfsvertrouwelijke informatie. Voor de besluiten van het Commissariaat zie bijlage 6.

4.6 Het Commissariaat in cijfers

De bekostiging van het Commissariaat is vanaf 2016 gebaseerd op de uitkomsten van het onderzoek naar het niveau van een duurzame bekostiging van het Commissariaat, zoals dat in 2015 in opdracht van de staatssecretaris OCW is uitgevoerd. Hierbij is tevens de eerder opgelegde ZBO-korting in de taakstellende analyse betrokken. Per saldo heeft dit geresulteerd in een bekostiging door OCW van € 5,6 miljoen over 2016 (2015: € 4,8 miljoen).

Naast de bijdrage van OCW brengt het Commissariaat aan de commerciële mediadiensten, die onder zijn toezicht vallen, toezichtkosten in rekening. Over 2016 bedraagt dit € 1,9 miljoen (2015: € 1,9 miljoen). De exploitatie van het Commissariaat werd afgesloten met een gering positief resultaat van € 15.000. Het resultaat week marginaal af van de begroting over 2016 waarin een negatief resultaat werd voorzien van € 28.000.

5 FINANCIËLE VERANTWOORDING

Hoofdstuk 5. Financiële verantwoording

5.1 Introductie

Volgens artikel 34 van de Kaderwet ZBO's, uitgewerkt in het handboek Financiële Verantwoording Commissariaat voor de Media 2011, dient een jaarrekening te worden opgesteld, waarin zowel de apparaatskosten als het beheer (financiering van de media-instellingen) zijn opgenomen. Deze jaarrekening dient voor 15 maart 2017 bij het ministerie van OCW te worden ingediend en behoeft de instemming van de bewindvoerder van OCW. De jaarrekening is in de vergadering van 14 maart 2017 door het College van Commissarissen vastgesteld.

Deze financiële verantwoording is door de accountant gecontroleerd en voorzien van een controleverklaring.

De in deze financiële verantwoording gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn in overeenstemming met het handboek Financiële Verantwoording Commissariaat voor de Media 2011. De opgenomen bedragen zijn in een veelvoud van € 1.000, tenzij anders is vermeld.

5.2 Algemene toelichting

Waarderingsgrondslagen

Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa, de voorzieningen en de schulden opgenomen tegen nominale waarde. Bij de bepaling van de nog te factureren toezichtskosten is uitgegaan van de informatie die bij het vaststellen van de jaarrekening bekend is.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op de verkrijgingprijs onder aftrek van daarop gebaseerde afschrijvingen. De afschrijvingen zijn conform het Handboek Financiële Verantwoording Commissariaat voor de Media. Het kantoorpand wordt in 40 jaar afgeschreven op basis van annuïteiten. Het hierbij gehanteerde rentepercentage is 5%. Groot onderhoud, dat niet uit de voorziening voor groot onderhoud kan worden gefinancierd, wordt in 10 jaar lineair afgeschreven, inventaris in 5 jaar, installaties worden in 5 tot 15 jaar afgeschreven en hard- en software in 4 jaar.

Debiteuren

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde onder aftrek van nodig geachte voorzieningen voor mogelijk oninbare vorderingen.

Vorderingen

Vanaf 1 januari 2013 is in de Mediawet opgenomen dat het totaal van de gereserveerde gelden voor de verzorging van media-aanbod dat door de NPO en de landelijke publieke media-instellingen wordt gereserveerd, in een kalenderjaar niet meer mag bedragen dan 10% van de uitgaven van de NPO en de landelijke publieke media-instellingen, met uitzondering van de uitgaven aan verenigingsactiviteiten (art. 2.174, lid 2, van de Mediawet 2008). Conform artikel 2.177 lid 1 van de Mediawet 2008 vordert het Commissariaat voor de Media het surplus boven de 10% reservenorm terug bij de landelijke publieke media-instelling (via de NPO), en voegt het teruggevorderde bedrag vervolgens toe aan de Algemene Mediareserve (Bestemmingsfonds).

Ook voor de regionale publieke media-instellingen geldt dat vanaf 1 januari 2013 in de Mediawet is opgenomen dat het totaal van de gereserveerde gelden voor de verzorging van media-aanbod dat per regionale media-instelling in een kalenderjaar niet meer mag bedragen dan 10% van de uitgaven met uitzondering van de uitgaven aan verenigingsactiviteiten (art. 2.175, lid 2, van de Mediawet 2008). Conform artikel 2.175 lid 3 van de Mediawet 2008 vordert het Commissariaat voor de Media het surplus boven de 10% reservenorm terug bij de

regionale publieke media-instelling en voegt het teruggevorderde bedrag vervolgens toe aan de Algemene Mediareserve (Bestemmingsfonds). Op basis van de aangeleverde begrotingen 2016, inclusief het verwachte bedrijfsresultaat zal de 10% norm niet worden overschreden. Derhalve is dan ook geen vordering opgenomen.

Investeringsubsidies

De van het ministerie van OCW ontvangen investeringsubsidies ten behoeve van de aanschaf van materiële vaste activa worden gerubriceerd onder de bestemmingsreserve. Jaarlijks wordt via de resultaatbestemming een bedrag van de bestemmingsreserve overgeheveld naar de algemene reserve. Dit bedrag correspondeert met de afschrijvingskosten van de materiële vaste activa, die aangeschaft zijn met de betreffende investeringsubsidies.

Voorziening reorganisatiekosten

Door het Commissariaat voor de Media is in 2013 een reorganisatie uitgevoerd in het kader van de door het Kabinet in 2012 opgelegde ZBO-korting welke dient te resulteren in een structurele kostenbesparing in 2018. In het kader van deze reorganisatie is een aantal medewerkers aangemerkt als VWNW-kandidaat en is een voorziening in de jaarrekening opgenomen. De omvang van deze voorziening is berekend op basis van thans bekende informatie. Jaarlijks wordt de verplichting geactualiseerd. Voor de bekostiging van het VWNW-traject van het Commissariaat voor de Media is een frictiekostenregeling van het ministerie van OCW van toepassing op grond waarvan een vordering op het ministerie is opgenomen in relatie tot de omvang van de voorziening. De mutatie in de reorganisatievoorziening alsmede de mutatie in de vordering op het ministerie van OCW is via de exploitatierekening (bijzondere baten respectievelijk bijzondere lasten) verwerkt.

Voorziening wachtgeld

De voorziening wachtgeld wordt gevormd voor toekomstige en reeds ingegane wachtgeldverplichtingen voor personeelsleden en commissarissen. De voorziening wordt gewaardeerd op nominale waarde, waarbij wordt ingeschat in welke mate het betreffende personeelslid of commissaris gebruik zal maken van de wachtgeldaanpraak.

Voorziening jubileumuitkering

De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde en betreft de verplichting van toekomstige jubileumuitkeringen, gebaseerd op de arbeidsvoorwaarden. Bij de berekening van de voorziening is rekening gehouden met de kans dat medewerkers de organisatie vroegtijdig verlaten.

Voorziening groot onderhoud

Het in 2014 opgestelde meerjaren onderhoudsplan is in 2016 verder geactualiseerd. Het plan is de basis voor de voorziening groot onderhoud. De voorziening is gewaardeerd tegen nominale waarde en betreft de verplichting van toekomstige reparatie uitgaven en vergelijkbare uitgaven voor groot onderhoud.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten en lasten worden in de jaarrekening opgenomen onverschillig of zij tot ontvangsten of uitgaven in dat boekjaar hebben geleid. Uitgangspunt daarbij is de toerekening van baten en lasten aan de periode waarop zij betrekking hebben, daarbij rekening houdend met het verband tussen die baten en lasten.

Opbrengsten worden slechts opgenomen indien zij zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Toekenning van subsidiebedragen aan media-instellingen worden pas in de exploitatierekening verwerkt als ze definitief zijn vastgesteld door het ministerie van OCW. Subsidies die niet voortvloeien uit de mediabegroting en waar het ministerie van OCW ook niet op een andere wijze een dekking voor geeft, komen via de exploitatierekening ten laste van het Bestemmingsfonds AMR.

5.3. Balans per 31 december 2016

(Na resultaatbestemming)

ACTIEF	2016	2015
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Kantoorpand en terrein	4.204	4.256
Installaties	94	106
Andere vaste bedrijfsmiddelen	231	361
	4.529	4.723
Financiële vaste activa	8.826	8.826
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorderingen		
Debiteuren	184	404
Overige vorderingen	23.864	27.563
Overlopende activa	4.256	5.819
	28.304	33.786
Liquide middelen	103.482	151.648
TOTAAL	145.141	198.983

PASSIEF	2016	2015
EIGEN VERMOGEN		
Algemene Reserve	3.522	3.444
Bestemmingsfonds AMR	127.763	175.021
Bestemmingsreserves	1.763	1.826
	133.048	180.291
VOORZIENINGEN		
Voorziening frictie/reorganisatiekosten	2.407	3.016
Overige voorzieningen	1.515	1.407
	3.922	4.423
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Vooruit ontvangen	0	40
Crediteuren	136	235
Belastingen en (sociale) premies	187	154
Overige schulden	7.848	13.840
	8.171	14.269
TOTAAL	145.141	198.983

5.4. Exploitatierekening

	2016	Begroting	2015
BATEN			
Rijksbijdrage media	787.755	798.618	793.808
Dotatie AMR	0	3.443	0
Reclamegelden STER	187.301	204.000	196.973
Overige baten	1.900	1.713	2.074
Bijzondere baten	1.407	16.000	-4.567
<i>Som der baten</i>	<i>978.363</i>	<i>1.023.774</i>	<i>988.288</i>
LASTEN			
Verstrekke subsidies	1.017.988	1.013.412	1.002.223
Apparaatskosten	7.528	7.447	6.808
Overige/Bijzondere lasten	90	0	218
<i>Som der lasten</i>	<i>1.025.606</i>	<i>1.020.859</i>	<i>1.009.249</i>
Bedrijfsresultaat	-47.243	2.915	-20.961
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	0	500	17
Exploitatieresultaat	-47.243	3.415	-20.944
Bestemming van het resultaat:			
Toevoeging Algemene Reserve	78	36	145
Onttrekking bestemmingsreserve	-63	-64	-64
Onttrekking/toevoeging Bestemmingsfonds AMR	-47.258	3.443	-21.025
	-47.243	3.415	-20.944

5.5. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Het verloop in 2016 is als volgt weer te geven:

	Kantoorpand en terrein	Installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Totaal
<i>Saldo per 1 januari</i>				
Aanschafwaarden	5.313	853	3.768	9.934
Cumulatieve afschrijvingen	-1.057	-747	-3.407	-5.211
Boekwaarde	4.256	106	361	4.723
<i>Mutaties in het boekjaar</i>				
Investeringen	32	0	59	91
Afschrijvingen	-84	-12	-189	-285
Saldo	-52	-12	-130	-194
<i>Saldo per 31 december</i>				
Aanschafwaarden	5.345	853	3.827	10.025
Cumulatieve afschrijvingen	-1.141	-759	-3.596	-5.496
Boekwaarde	4.204	94	231	4.529

Het kantoorpand wordt in 40 jaar afgeschreven op basis van annuïteiten. Het hierbij gehanteerde interestpercentage is 5%. Groot onderhoud, dat niet uit de voorziening voor groot onderhoud kan worden gefinancierd, wordt in 10 jaar lineair afgeschreven, inventaris in 5 jaar, installaties worden in 5 tot 15 jaar afgeschreven en hard- en software in 4 jaar.

Over de waarde van de grond ad € 476 wordt niet afgeschreven.

De WOZ-waarde van het pand bedraagt per 1 januari 2016 € 2.622.

Financiële vaste activa

Dit betreft een onderhandse lening aan de Stichting NTR ad € 8.826. Deze lening is aflossingsvrij maar kan te allen tijde (gedeeltelijk) boetevrij afgelost worden om zo de jaarlijkse rentekosten terug te kunnen dringen.

Voor de komende jaren zal het vergoedingsrentepercentage aan de NTR jaarlijks worden aangepast tegen het per 1 januari van dat jaar geldende percentage wat het ministerie van Financiën berekent aan het Commissariaat voor de Media. De looptijd van deze afspraak geldt voorlopig tot 1 januari 2018. Voor 2016 betekent dit een interestpercentage van 0% (2015 0,14%).

Vorderingen

Debiteuren	2016	2015
Debiteuren	184	404

De debiteuren bestaan uit nog in te vorderen boetes en toezichtskosten over voorgaande jaren, hierbij is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaarheid van € 293 (2015: € 343).

Eén partij heeft bezwaar aangetekend tegen de vaststelling van de hoogte van de toezichtskosten. Volgens deze partij is bij het bepalen van het tarief voor toezichtskosten ten onrechte geen rekening gehouden met de editieregeling. De procedure hieromtrent loopt nog. Naar verwachting zal in 2017 uitspraak worden gedaan op het geschil.

In 2016 is aan toezichtskosten een opbrengst verantwoord van € 1.891 (zie ook de overlopende activa alsmede de baten).

Overige vorderingen	2016	2015
Stichting Ether Reclame	23.864	27.563

Overlopende activa	2016	2015
Te ontvangen interest	0	12
Te ontvangen opbrengsten inzake toezichtkosten	1.784	1.638
Te ontvangen subsidie frictiekosten reorganisatie 2014	0	96
Te ontvangen subsidie frictiekosten reorganisatie 2015 e.v. jaren	2.407	3.967
Te ontvangen bedragen	20	74
Vooruitbetaalde kosten/overige nog te ontvangen bedragen	45	32
	4.256	5.819

Voor de bekostiging van het VWNW-traject van het Commissariaat voor de Media is een frictiekostenregeling van het ministerie van OCW van toepassing op grond waarvan een vordering op het ministerie is opgenomen in relatie tot de omvang van de voorziening. De hoogte van deze vordering heeft een voorlopig karakter. Op basis van de te verwachten toekomstige uitgaven is de voorziening bijgesteld.

Liquide middelen	2016	2015
Ministerie van Financiën	103.480	151.644
ING Bank	2	4
	103.482	151.648

De liquide middelen zijn vrij opvraagbaar. In het kader van het Schatkistbankieren zijn twee rekeningen bij het ministerie van Financiën in gebruik. Daarnaast is er nog een ING-rekening voor kleine aanschaffingen.

Eigen vermogen

Het verloop in 2016 is als volgt weer te geven:

	Algemene Reserve	Bestemmings-Fonds AMR	Bestemmings-reserves	Totaal
Saldo per 1 januari	3.444	175.021	1.826	180.291
Resultaatbestemming	78	-47.258	-63	-47.243
Saldo per 31 december	3.522	127.763	1.763	133.048

Het Bestemmingsfonds bestaat uit de Algemene Mediareserve (AMR) en wordt aangehouden als buffer voor tegenvallende reclameopbrengsten van de STER, als liquidatiereserve en ter financiering van de rekening-courant met de STER. Het Commissariaat voor de Media beheert het Bestemmingsfonds AMR, de minister van OCW beschikt over de bestemming.

De inkomsten van de STER zijn in 2016 lager dan het begrote bedrag. Ultimo 2016 heeft het Bestemmingsfonds AMR een stand van € 128 miljoen.

De Bestemmingsreserves betreffen twee reserves, namelijk de bestemmingsreserve nieuwbouw (€ 1.753) en de bestemmingsreserve website vaste boekenprijs (€ 9).

De Bestemmingsreserve nieuwbouw is destijds gevormd uit de éénmalige bijdrage van € 2.269 die door het ministerie van OCW is verstrekt ten behoeve van de financiering van de nieuwbouw.

Vanuit de bestemmingsreserve website vaste boekenprijs wordt via de resultaatbestemming een bedrag van de investeringsbijdrage in de ontwikkeling van de website overgeheveld naar de Algemene reserve. Dit bedrag correspondeert met de afschrijvingskosten (€ 28.) van de website vaste boekenprijs, die met de betreffende investeringssubsidies is gefinancierd.

De kosten van o.a. het onderhoud van de website vaste boekenprijs (€ 128 voor 2016) worden door het ministerie van OCW separaat, op declaratiebasis, gefinancierd.

Voorzieningen

Voorziening frictiekosten reorganisatie	2016	2015
Stand per 1 januari	3.016	4.084
Dotatie reorganisatie frictiekosten	33	0
Vrijval reorganisatie frictiekosten	-33	-117
Onttrekkingen	-609	-951
Stand per 31 december	2.407	3.016

Over 2016 zijn de uitgaven aan frictiekosten als volgt (in euro's):

Frictiekosten 2016	Uitgaven	Toezegging	Afrekening
Overige kosten	34.028	59.344	-25.316
Salariskosten VWNW	574.658	638.370	-63.712
	608.686	697.714	-89.028

De frictiekostenafrekening 2016 is voorgelegd aan de accountant die daarbij zijn goedkeurende verklaring heeft gevoegd. Na instemming door het ministerie van OCW zal het teveel ontvangen bedrag worden toegevoegd aan de Algemene Media Reserve.

Overige voorzieningen	2016	2015	
Wachtgeld	1.268	1.176	
Voorziening jubileumuitkeringen	64	55	
Voorziening groot onderhoud	183	176	
	1.515	1.407	
Voorziening wachtgeld	Wachtgeld ex-personeelsleden	Wachtgeld commissarissen	Totaal
Saldo per 1 januari	674	502	1.176
Dotaties	223	79	302
Vrijval	-27	0	-27
Onttrekkingen	-178	-5	-183
Saldo per 31 december	692	576	1.268

De voorziening wachtgeld is gevormd om de te verwachten uitgaven voor wachtgeldverplichtingen te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt aan de hand van de op dat moment bekende gegevens de hoogte van de voorziening berekend. Zo nodig wordt via een extra dotatie de voorziening op peil gehouden. Van de totale voorziening heeft een bedrag van € 218 betrekking op een looptijd korter dan 1 jaar.

Voorziening jubileumuitkeringen	2016	2015
Stand per 1 januari	55	53
Dotatie	13	9
Onttrekkingen	-4	-7
Stand per 31 december	64	55

De voorziening wordt bepaald per personeelslid vanaf het moment dat de werknemer bij het ABP is verzekerd. Van de totale voorziening heeft een bedrag van € 5 betrekking op een looptijd korter dan 1 jaar.

Voorziening groot onderhoud	2016	2015
Stand per 1 januari	176	100
Dotatie	72	117
Onttrekkingen	-65	-41
Stand per 31 december	183	176

Mede gelet op de ouderdom van het pand is een voorziening getroffen voor kosten groot onderhoud aan het pand. Van de totale voorziening heeft een bedrag van € 146 betrekking op een looptijd korter dan 1 jaar.

Kortlopende schulden

Vooruit ontvangen/terug te betalen	2016	2015
Mediaconcentraties	0	40
Belastingen en (sociale) premies	2016	2015
Loonbelasting	117	89
Sociale premies	27	25
Pensioenpremies	43	40
	187	154
Overige Schulden	2016	2015
Nog te betalen subsidies Metropole Orkest	0	3.500
Overige nog te betalen kosten beheer	25	21
Boetes/nog af te dragen aan OCW	306	824
Nog te betalen kosten apparaat	357	260
Niet uitgegeven subsidie BES/VBP 2016/2015	63	172
Kosten CvdM/frictiekostenbijdrage OCW	6.850	8.498
Terug te betalen additionele kosten 2014/2015	0	326
Reservering vakantiegeld en vakantiedagen	247	239
	7.848	13.840

Aan het Metropole Orkest is een bijdrage van € 16.000 toegekend in de frictiekosten 2013 tot en met 2016. Het Metropole Orkest wordt hiermee in staat gesteld zelfstandig de periode tot 1 januari 2017 te overbruggen. Een van de voorwaarden daarbij is dat het Metropole Orkest in de toekomst geen nieuwe aanspraak op frictiekosten zal maken. In 2016 is het resterende bedrag van € 3.500 aan het Metropole Orkest uitbetaald.

De boetes betreffen de nog af te dragen boetes per 31 december 2016. Het bedrag van € 226 aan ontvangen boetes in 2016, is begin 2017 aan het ministerie van OCW afgedragen en is op 31 december 2016 nog in de af te dragen boetes verwerkt.

De bedragen van de niet uitgegeven subsidie BES en VBP zijn als kortlopende schuld opgenomen. De afwikkeling vindt in 2017 plaats.

Bij brief van 17 december 2015 heeft de staatssecretaris van OCW een bedrag van € 8.498 toegekend t.b.v. frictiekosten CvdM. Het betreft een bijdrage voor de frictiekosten 2015 en verdere jaren, die voortvloeien uit de reorganisatie, die het Commissariaat in 2013 heeft doorgevoerd in verband met de bezuinigingen die het kabinet Rutte I heeft opgelegd. Op basis van een jaarlijks verzoek aan de staatssecretaris van OCW tot uitbetaling zullen deze gelden na goedkeuring door de staatssecretaris van OCW aan het CvdM (onderdeel apparaat) worden uitbetaald.

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Met Alphabet Nederland B.V. is een operational lease-overeenkomst gesloten voor een personenauto. De resterende leaseverplichting van 30 maanden, exclusief brandstof, bedraagt ultimo 2016 € 33. Waarvan een bedrag van € 13 betrekking heeft op een looptijd van een jaar.

Met Leaseplan Nederland N.V. is een operational lease-overeenkomst gesloten voor een personenauto. De resterende leaseverplichting van 45 maanden, exclusief brandstof, bedraagt ultimo 2016 € 46. Waarvan een bedrag van € 12 betrekking heeft op een looptijd van een jaar.

Met Leaseplan Nederland N.V. is een operational lease-overeenkomst gesloten voor een personenauto. De resterende leaseverplichting van 22 maanden, exclusief brandstof, bedraagt ultimo 2016 € 22. Waarvan een bedrag van € 12 betrekking heeft op een looptijd van een jaar.

Bij gelegenheid van de splitsing van de NOS en het NOB is in 1988 in de Mediawet opgenomen dat het Commissariaat voor de Media, de NOS en het NOB over en weer als hoofdelijk schuldenaar garant staan voor financiële verplichtingen die door de NOS voor 1 januari 1988 zijn aangegaan. Deze garantstelling, die inmiddels weinig materiële betekenis meer zal hebben, zal formeel blijven bestaan tot de Mediawet op dit punt gewijzigd wordt. In 2009 is deze afspraak herzien. De verplichting van de NOB Holding N.V. is overgenomen door de NPO.

Overige informatie

In 2016 waren er gemiddeld 50,43 (2015: 48,29) personen (op basis van fte's) in dienst.

Eind 2016 waren er 46,13 (2015: 44,97) personen (op basis van fte's) in dienst.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT) (bedragen in hele euro's).

De bezoldiging van de topfunctionarissen is als volgt weer te geven (norm 2016 is € 179.000 en 2015 is € 178.000 voor 1 fte en 12 mnd. Voor topfunctionarissen anders dan op grond van dienstbetrekking geldt een norm van € 252.000 in 2016)

Openbaarmaking topfunctionarissen conform art. 4.1.1. op grond van dienstbetrekking

Naam	Functie	Fte	Periode	Tot en met
Mw. prof. mr. dr. M. de Cock Buning	Voorzitter	0,7	01-01-2016	31-12-2016
Dhr. drs. E. Eljon	Commissaris	0,7	01-01-2016	31-12-2016
Dhr. J.G.C.M. Buné	Commissaris	0,7	01-01-2016	31-12-2016
Mw. mr. S.H. Poelmann	Algemeen Directeur	1,0	01-01-2016	31-12-2016
Mw. M.E.M. Verhoef	Afdelingsmanager Handhaving Beleid en Uitvoering	1,0	01-01-2016	31-12-2016
Dhr. N.J.M. Appelman	Afdelingsmanager Onderzoek en Toegang	1,0	01-01-2016	01-06-2016

Openbaarmaking topfunctionarissen conform art. 4.1.2. anders dan op grond van dienstbetrekking

Naam	Functie	Fte	Periode	Tot en met
Dhr. W.L.G. van Meerveld	Afdelingsmanager Onderzoek en Toegang	0,8	18-04-2016	31-12-2016

Openbaarmaking beloning topfunctionarissen conform art 4.1.1 en 4.1.2

Naam	Beloning	Vaste/variabele onkostenvergoeding	Voorziening betaalbaar op termijn	Totaal	WNT-norm	Vergelijkende cijfers 2015
Mw. prof. mr. dr. M. de Cock Buning	88.364	5.024	31.764	125.152	125.300	124.155
Dhr. drs. E. Eljon	81.942	5.024	28.408	115.374	125.300	121.326
Dhr. J.G.C.M. Buné	85.353	5.024	34.886	125.263	125.300	136.543
Mw. mr. S.H. Poelmann	101.521	3.598	14.406	119.525	179.000	112.747
Mw. M.E.M. Verhoef	80.934	34	11.425	92.393	179.000	0
Dhr. W.L.G. van Meerveld	105.014	161	0	105.175	146.086	63.116
Dhr. N.J.M. Appelman	67.201	0	5.487	72.688	74.583	57.869

In 2016 is uitvoering gegeven aan de door het ministerie van OCW op schrift gestelde afspraak om aan mw. Prof. Mr. Dr. M. de Cock Buning, bij herbenoeming op 1 juli 2014 tot voorzitter van het Commissariaat, een aanvulling toe te kennen ten behoeve van aanvullende pensioenafspraken. De uit deze afspraak voortvloeiende wijziging in de bezoldiging over de jaren 2014, 2015 en 2016 vallen binnen de WNT-norm.
2014: bezoldiging € 116.791 (WNT-norm € 161.332).

De heer Molenveld was gedurende de periode 22/02/2016 t/m 31/12/ 2016 vanuit het ministerie van V&J gedetacheerd bij het Commissariaat voor de Media in de functie van Manager Risk en Control. Op grond van artikel 1.1.b van de WNT wet is de invulling van deze functie aangemerkt als topfunctionaris. Het ministerie van V&J heeft over de genoemde periode een bedrag van € 92.000 in rekening gebracht.

Openbaarmaking (gewezen) topfunctionarissen conform art. 4.1.1. op grond van dienstbetrekking

Naam	Functie	Fte	Periode	Tot en met
Dhr. drs. W. Groen	Projectleider Onderzoek en Toegang	1,0	01-01-2016	31-12-2016
Dhr. dr. E. Lauf	Projectleider Onderzoek en Toegang	1,0	01-01-2016	31-12-2016

Openbaarmaking beloning (gewezen) topfunctionarissen conform art 4.1.1 en 4.1.2

Naam	Beloning	Vaste/variabele onkostenvergoeding	Voorziening betaalbaar op termijn	Totaal	WNT-norm	Vergelijkende cijfers 2015
Dhr. drs. W. Groen	86.433	61	11.952	98.446	n.v.t.	97.816
Dhr. dr. E. Lauf	89.923	0	12.516	102.439	n.v.t.	99.494

5.6. Toelichting op de exploitatierekening

Overige/Bijzondere baten	2016	Begroting	2015
Toezichtkosten commerciële RTV	1.891	1.710	1.955
Diverse ontvangsten	9	3	2
Bijzondere baten apparaat	0	0	117
Bijzondere baten beheer	1.407	16.000	-4.567
	3.307	17.713	-2.493

Er heeft een liquidatie plaatsgevonden van CPO/MTNL, het terug te betalen bedrag is verantwoord onder de bijzondere baten beheer.

Verstreekte subsidies	2016	Begroting	2015
Landelijke omroepen	805.439	805.289	780.109
Nederlands Omroepproductie Bedrijf	25.577	25.577	25.274
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	23.315	23.345	20.538
Regionale omroepen	157.663	157.663	155.793
Organisatie van Lokale Omroepen in Nederland	1.535	1.538	1.520
Frictiekosten CvdM	0	0	8.498
Frictiekosten overige omroepen 2013 t/m 2015	4.459	0	10.491
	1.017.988	1.013.412	1.002.223

Apparaatskosten	2016	Begroting	2015
Lonen en salarissen	2.988	3.497	2.602
Sociale lasten	738	776	631
Afschrijving op materiële vaste activa	285	325	299
Overige bedrijfskosten	3.517	2.849	3.159
Bijzondere lasten	0	0	117
	7.528	7.447	6.808

Overige/Bijzondere lasten	2016	Begroting	2015
Organisatie adviezen	0	0	119
Accountantskosten	89	0	98
Diversen	1	0	1
	90	0	218

In de mediabegroting is geen rekening gehouden met overige kosten die gemaakt worden en onderzoeken die in de loop van het begrotingsjaar worden uitgevoerd.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	2016	Begroting	2015
Rente lening u/g NTR	0	0	12
Rente rekening-courant beheer	0	500	5
	0	500	17

BIJLAGEN

Bijlage 1: Sanctiebeschikkingen Mediawet

Datum	Betrokkene	Onderwerp	Boete
24 mei	Stichting RTV Zeewolde	Het Commissariaat besluit tot intrekking van zijn besluit van 6 november 2012 (kenmerk 25880/2012008158) dat strekt tot aanwijzing van Stichting RTV Zeewolde als lokale publieke media-instelling.	Intrekken aanwijzing
7 juni	Private Broadcasting (EMEA) BV	Het Commissariaat heeft zijn besluit tot toestemming voor het verzorgen van een commerciële televisieomroepdienst met de naam Webchat TV ingetrokken.	Intrekken toestemming
7 juni	Stichting Dialectesse Media	Het Commissariaat heeft zijn besluit tot toestemming voor het verzorgen van een commerciële radio-omroepdienst met de naam Cantus FM ingetrokken.	Intrekken toestemming
28 juni	TV10	Het Commissariaat voor de Media legt TV10 B.V. een boete op van € 60.000,-. TV10 krijgt deze boete voor het overschrijden van de maximum reclamezendtijd op het programmakanaal Veronica.	€ 60.000
28 juni	SBS Broadcasting	Het Commissariaat voor de Media legt SBS Broadcasting B.V. een boete op van € 60.000,-. SBS krijgt deze boete voor het overschrijden van de maximum reclamezendtijd op de programmakanalen SBS6 en NET5.	€ 60.000

Bijlage 2: Sanctiebeschikkingen Wet op de vaste boekenprijs

Datum	Betrokkene	Onderwerp	Boete
22 nov	Margott Boeken	Margott Boeken krijgt een boete van € 5000,- opgelegd door het Commissariaat wegens overtreding van de Wet op de vaste boekenprijs.	€ 5.000

Bijlage 3: Beslissingen op bezwaar

Landelijk

Datum	Betrokkene	Onderwerp	Besluit
23 feb	Omroep Max	Het Commissariaat heeft de boete die het heeft opgelegd aan Omroep MAX voor overtreding van het dienstbaarheidsverbod naar aanleiding van een Heel Holland Bakt-productlijn verlaagd van €162.000 naar € 145.800. Dat heeft het Commissariaat besloten in de beslissing op het bezwaar dat Omroep MAX had gemaakt tegen de boete.	Het besluit wordt gehandhaafd. Er is beroep aangetekend.
21 jun	Stichting Omroep Limburg	Het Commissariaat voor de Media handhaaft het besluit van 22 september 2015 (kenmerk 630103/655121), waarbij aan Stichting Omroep Limburg boetes zijn opgelegd en verlaagt het totaalbedrag van de in het bestreden besluit opgelegde boetes naar € 239.000,-.	Het besluit wordt gehandhaafd. Er is beroep aangetekend.

Regionaal

Datum	Betrokkene	Onderwerp	Besluit
01 dec	Omroep Zeeland	Het Commissariaat verklaart de bezwaren van Omroep Zeeland tegen het besluit van 1 december 2015 (kenmerk: 654974/658752) ongegrond en handhaaft het besluit van 1 december 2015.	Het bezwaar wordt ongegrond verklaard.

Commerciële media-instellingen en commerciële mediadiensten op aanvraag

Datum	Betrokkene	Onderwerp	Besluit
22 mrt	-	Het Commissariaat heeft het bezwaar van een commerciële mediadienst op aanvraag tegen de boete voor ernstig schadelijke video's op vrijwel alle onderdelen ongegrond verklaard. Wel is de boete in verband met de financiële positie van de onderneming verlaagd van €120.000 naar € 75.000. Tegen dit besluit is beroep aangetekend bij de rechtbank.	Het bezwaar wordt ongegrond verklaard. Er is beroep aangetekend.
29 mrt	Film 1 B.V.	Het Commissariaat verklaart de bezwaren van Film1 gericht tegen het besluit van 12 mei 2015 gegrond en wijzigt het bestreden besluit onder aanvulling van de bovenstaande motivering en stelt het percentage van de Europese producties voor de programmakanalen Première, Sundance, Action, Comedy & Kids en Spotlight op 30% voor de jaren 2015 tot en met 2018.	Het bezwaar wordt gegrond verklaard
5 apr	WijZijn.tv	Het Commissariaat verklaart de bezwaren van de Stichting tegen het besluit van 5 januari 2016 (kenmerk: 661530) ongegrond en handhaaft het besluit van 5 januari 2016.	Het bewaar wordt ongegrond verklaard.
17 mei	Tele2 Nederland B.V.	Het Commissariaat handhaaft zijn besluit van 9 december 2014, waarbij zowel het verzoek om ontheffing voor onbepaalde tijd als een tijdelijke ontheffing van de doorgifteverplichting van televisie- en radioprogrammakanalen van de lokale publieke mediadienst wordt afgewezen. Met dien verstande dat de motivering ten aanzien van zijn oordeel dat aan Tele2 geen ontheffing wordt verleend op bovenstaande wijze wordt aangepast en aangevuld.	Het besluit wordt gehandhaafd.
01 dec	Quality RTV	Het Commissariaat verklaart het bezwaarschrift van Quality RTV B.V. tegen het vaststellen van de toezichtskosten 2015 ongegrond. Het Commissariaat handhaaft het besluit van 12 mei 2016 waarbij het bedrag aan toezichtskosten is vastgesteld op € 1.025,15.	Het bezwaar wordt ongegrond verklaard

Bijlage 4: Collegebesluiten nevenactiviteiten

Landelijk

Datum	Betrokkene	Nevenactiviteiten	Besluit
19 jan	EO	Het in licentie geven van het programma Checkpoint seizoen 3 aan ZDF Duitsland	Toegestaan
2 feb	BNN-VARA	Het in licentie geven van materiaal uit het programma Witteman Ontdekt: Sleutelen aan de mens ten behoeve van het boek en e-book Sleutelen aan de Mens	Toegestaan
9 feb	KRO-NCRV	Het in licentie geven van kinderliedjes uit het programma Alle Gekheid op een Stokje aan digitale muziekplatforms in de vorm van download	Toegestaan
9 feb	NTR	Het in licentie geven van het programma Zusjes ten behoeve van beschikbaarstelling via video on demand	Toegestaan
23 feb	NOS	Het in licentie geven van NOS-sportfragmenten uit het NOS sportarchief aan Eredivisie Media Marketing CV voor gebruik op haar programmakanaal	Toegestaan
23 feb	KRO-NCRV	Het op de markt (laten) brengen van 15 edities van het Boer Zoekt Vrouw Magazine 2016-2019	Toegestaan
22 mrt	AVROTROS	Het oprichten van en deelnemen in de stichting Mediabites	Niet toegestaan
24 mei	VPRO	Het in licentie geven van SVOD rechten van de speelfilm Riphagen aan Netflix voor wereldwijde exploitatie voor een duur van vijf jaar en aansluitend opnieuw een periode van vijf jaar	Toegestaan
4 okt	NOS	Het in licentie geven van fragmenten van het NOS Jeugdjournaal en het produceren van aanvullend audiovisueel materiaal ten behoeve van gebruik door CED-groep in het online lesprogramma Nieuwsbegrip	Toegestaan
4 okt	KRO-NCRV	Het in licentie geven van de series Wij Alexander, De Brug en Ha Die Pa voor openbaarmaking via het themakanaal ONS	Toegestaan

Aantallen nevenactiviteiten 2016

Jaar	Meldingen	Beoordeelde Nevenactiviteiten*				
	Totaal	Totaal	Collegebesluit toewijzing	Besluit afwijzing	Gemandateerd besluit toewijzing	Generieke toestemming
2016	145	131	9	1	79	42

* Deze aantallen omvatten niet de meldingen die na beschouwing geen nevenactiviteit bleken te zijn, intrekkingen, gemelde nevenactiviteiten die in 2017 worden beoordeeld en beoordeelde aanvragen tot publiek-private samenwerking in de vorm van een nevenactiviteit. Zie daarvoor Bijlage 7. Deze aantallen omvatten wel nevenactiviteiten die in 2015 werden gemeld en in 2016 zijn beoordeeld.

Aantallen nevenactiviteiten 2012-2015

Jaar	Meldingen	Beoordeelde Nevenactiviteiten			
	Totaal	Totaal	Besluit toewijzing	Besluit afwijzing	Clustervolgmelding toewijzing
2015	171	156	56	2	98
2014	165	141	48	2	91
2013	184	173	33	4	136
2012	175	165	37	1	127

Bijlage 5: Bestuurlijke rechtsoordelen

Datum	Betrokkene	Onderwerp	Oordeel
27 sep	Talpa Holding N.V.	De toepassing van artikel 6.24 van de Mediawet 2008, in samenhang gelezen met artikel 22 van het Mediabesluit 2008, met betrekking tot verbondenheid tussen commerciële omroepinstellingen, in verband met een aantal voorgenomen transacties met betrekking tot zes radiozenders, te weten Radio Veronica, Sky Radio, Slam!, Radio 538, Radio 10 en 100%NL.	Het Commissariaat is van oordeel dat voorgenomen Talpa-transacties niet leiden tot verbondenheid - in de zin van artikel 6.24 Mediawet - tussen de radiozenders Radio Veronica, Sky Radio, Radio 538 en Radio 10 enerzijds en Slam! en 100%NL anderzijds.

Bijlage 6: Besluiten Wet openbaarheid bestuur

Datum	Indiener	Wob-verzoek	Besluit
2 feb	Verzoeker	Alle correspondentie tussen wethouder W. Prins van de gemeente Zeewolde en het Commissariaat, na 9 september 2014 tot heden	Verzoek toegewezen, onder weglating van persoonsgegevens
2 feb	Verzoeker	Informatie omtrent de door RTV Zeewolde ingediende financiële verslaglegging aan het Commissariaat over de periode 2013, 2014 en 2015	Verzoek toegewezen, onder weglating van persoonsgegevens
16 feb	NRC Handelsblad	Alle documenten omtrent de nevenactiviteiten die gerelateerd zijn aan het televisieprogramma De Wereld Draait Door vanaf 1 januari 2012	Verzoek gedeeltelijk toegewezen
23 jun	Stichting Lokale Publieke Omroep Meerssen	Informatie over de door Stichting Meer Vandaag ingediende aanvraag voor de zendmachtiging voor de gemeente Meerssen	Verzoek gedeeltelijk toegewezen
9 aug	Almeerse Omroep Stichting	Informatie die betrekking heeft op het door Almeerse Omroep Stichting gemaakte bezwaar tegen het besluit van het Commissariaat tot aanwijzing van Stichting MEDIA036	Verzoek gedeeltelijk toegewezen
23 aug	Verzoeker	Informatie omtrent het personeelsbeleid van het Commissariaat	Verzoek gedeeltelijk toegewezen Er is geen dwangsom verschuldigd wegens vermeend niet tijdig beslissen
11 okt	Verzoeker	Informatie omtrent de ledenadministratie van BNN-VARA	Verzoek gedeeltelijk toegewezen

Bijlage 7: Overige besluiten

Datum	Betrokkene	Onderwerp	Oordeel
9 feb	EO	<p>Het Commissariaat besluit voor de duur van drie jaar toestemming te verlenen voor de activiteiten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het door de EO en het Nederlands Dagblad gezamenlijk op de markt (laten) brengen van de app [niet openbaar]; 2. Het door de EO en het Nederlands Dagblad gezamenlijk op de markt (laten) brengen van het papieren magazine [niet openbaar]; en 3. Het door de EO en het Nederlands Dagblad gezamenlijk oprichten van een VOF in het kader van de bundel [niet openbaar]. <p>(publiek-private samenwerking in de vorm van een nevenactiviteit)</p>	Toegestaan
6 dec	Stichting Lokale Media Heumen en Mook en Middelaar	Het Commissariaat wijst het verzoek om bestuursrechtelijke handhaving van de Stichting Lokale Media Heumen en Mook en Middelaar (GL8) jegens Ziggo	Afwijzing handhavingsverzoek
20 dec	Stichting Omroep Limburg	Het Commissariaat verleent Omroep Limburg (onder voorwaarden) toestemming voor de titelsponsoring van twee programma's die rondom carnaval 2017 worden uitgezonden	Toestemming titelsponsoring

Bijlage 8: Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het College van Commissarissen van het Commissariaat voor de Media te Hilversum.

Bijgesloten samengevatte jaarrekening, opgenomen in hoofdstuk 5 van dit jaarverslag, bestaande uit de samengevatte balans per 31 december 2016 en de samengevatte exploitatierekening over 2016 met bijbehorende toelichtingen, zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van het Commissariaat voor de Media over 2016. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 14 maart 2017.

Desbetreffende jaarrekening en deze samenvatting daarvan, bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 14 maart 2017.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van de Regeling vaststelling Handboek Financiële Verantwoording Commissariaat voor de Media. Het kennismaken van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde jaarrekening van het Commissariaat voor de Media.

Verantwoordelijkheid van het College van Commissarissen

Het College van Commissarissen is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven op de pagina's 54 en 55.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, "Oprachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening van het Commissariaat voor de Media over 2016 en in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de toelichting op de pagina's 54 en 55.

Amsterdam, 14 april 2017

Dubois & Co. Registeraccountants

Origineel getekend door:
A.P. Buteijn RA

Dubois & Co. Registeraccountants is een maatschap van praktijkvennootschappen. Op alle opdrachten die aan ons kantoor worden verstrekt zijn onze algemene voorwaarden van toepassing. Deze voorwaarden, waarvan de tekst is opgenomen op de website www.dubois.nl, bevatten een aansprakelijkheidsbeperking.

Oranje Nassaulaan 1
1075 4H Amsterdam
Postbus 53028
1007 BA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865